

Domen klar i "musikmålet" Böter för störd granne

N
ting

avkunnade på onsdagen dom i två mål som behandlades i
är sedan. Det gällde dels en grannfej i Nyköping som vällat
is, dels ett mål rörande vårdalshet i trafik.
FOLKET tidigare berättat om inträffade med jämna mellanrum i
r. Det var en 60-årig och en 26-årig man som inte kunde komma

Svenska
Bo Svend-
na om att
ta mellan
och språk-
Folket som
nämnden har
de förtätlare
stättliga utredningarna.
GULL LINDGREN

Nr 23 • Apgång 70

* ONSDAG 29 JANUARI 1975

Pris 1 krona

FOLKET

GULL LINDGREN (TEXT)
ALF RALME (FOTO)

sig inte om
...mor, 50-75 kronor,
... andå har man statistiskt kommit
fram till att var fjärde hundägare
smiter från skatten. För Sörmlands del

3000 I SÖRMLAND smiter från hundskatten

Det blir mer och mer
populärt att ha hund. Men
det är inte lika populärt att
betala hundskatt. Båra i
Sörmland räknar man med
att det finns omkring 3 000
"svarta" hundar. Drygt
14 000 hundar finns registrer-
rade.

SE SID 20

BILDEN: Golden Retrie-
vern är en liten, vreslig
sällskaphund. Men lugret
ändå bär, på allra bästa plats i
hundfamiljen. Populärast är
laxen.

skedde denna
På bilden

11 du myndighet till utövning. Men centern hoppade av kompromissen i kommittén. Statskyrkan borde liksom tidigare få ha staten som inkassörare av skatter till de nödvändiga utgifterna för v

kan ta emot 20 barn i två ångpannor under sommaren. Så snart skolan slutar ska första gruppen kunna åka ut och mitt i sommaren skiftar man över till en ny omgång. Den totala arealen på den fastighet som ska köpas är 24 416 kvm varav markområdet utgör 18 750 kvm. Två bostäder på totalt 400 kvm finns på fastigheten. Byggnaderna ligger mycket vackert invid sjön Yngaren. Det bör därför kunna bli det verkliga sommareldorado för barnen från Nyköpings kommun.

Den här vackra utsikten över sjön Yngaren får Nyköpingsbarnen njuta av i sommar. Goda badmöjligheter finns också där.

— Det här området räknar vi också med att kunna utnyttjas för andra ändamål än sommarbadverksamhet, berättar Fritz Dillner. Våka formen av verksamhet det kan bli fråga om är däremot ännu så länge klart.

Innan inflyttning kan ske i det nya sommargården måste emellertid en hel del reparationer och förbättringsarbeten utföras. Kommunfullmäktige kan vänta på beslutet om köp vid sitt nästa sammanträde och därför torde det bli februari verksamhet vid den vackert belägna gården. Och i sommar kan det åter bli liv och rörelse därute.

3) övergångslagsstiftning. Tydningen har kyrkoministern bedömt gänsvarat på sin inbjudning som positiv. Den vill förstås

Här ska Nyköpingsbarnen ha sitt "kollo" i sommar

Inget borgerligt regeringsalternativ

Regeringen stod fast vid principen skilsmässa stat—kyrkan men kunde fullfölja diskussionerna om tre saker: 1) uppboörden av medlemsavgifterna

2) inflyttning i det nya sommargården

Språknämnden håller med Nyköpingslärarna: SIA:s språk är krångligt

I en skrivelse till Svenska språknämnden i slutet av förra året klagade Nyköpingslärarna Bo Svedlund, Gunilla Lindell och Bengt Holke på det krångliga språket i SIA-utredningen. Hela lärarkåren i västra rektorsområdet stödde de tre. Språket i den 947 sidor digra lantansliksnades vid en ogenomtränglig djungel där vanligt folk, om än aldrig så lästränade, ohjälpligt villade bort sig.

Man har nu fått svar från Svenska språknämnden genom professor Bertil Molde. Han skriver att den språkliga utformningen av många statliga betänkananden är sådan, att stora risker föreligger att många inte kan tillgodogöra sig innehållet i den. Språknämndens styrelse har emellertid uppmärksammat detta. Att utredningspråket så ofta, bla i SIA-utredningen är svårbegripligt, beror på att författarna till dessa skrivelser inte fått lära sig att överföra olika former av fackspråk till mera lättfattligt allmänspråk. Det är viktigt att en språklig utbildning av sådana tjänstemän snarast kommer i gång. Detta är något som språknämnden länge

Miss Vivek

Flickan som forde blev känd för s prästkel har hemsökt sitt lar och vårt län med e gästspel, konstens brunnar h öser ur — nog har vi haft tur!! Ty detta vi missat o flickan gjort valet på 40-talet. PUP

Skönt att vi fick medhåll av Svenska språknämnden säger de tre lärarna Bengt Holke, Gunilla Lindell och Bo Svedlund. (Bild Kenneth Mattsson).

mellan myndigheter och medborgare. Språknämnden kommer att fortsätta att ägna det "offentliga" språket mycket stor uppmärksamhet, säger professor Bertil Molde i sitt svar till de tre lärarna. — Det är bra att det finns en statliga utredningarna.

GULLI LINDGREN

Anders Fugelstad gjorde ett fint framträdande i Borgmästarhagskolan i Nyköping. Och fick det jobbigt efteråt med autografskrivning.

Fugelstads visor tar bättre än lärares-föräldrars tjat

På måndagen hade skolorna i Nyköping besök av trubaduren och vismakaren Anders Fugelstad. Egentligen är han först och främst vismakare, eftersom det var så det började. Grabben från Kälarne i Jämtland (som nu varit stockholm-

re i 10 år) gjorde visor, angelägna sådana, och naturligtvis sättet att få fram vad han vill ha sagt med dem, var att själv framföra dem. Vi fick en pratstund efter hans framträdande i Borgmästarhagskolan. — Vi har gjort 32 föreställningar på tre veckor med tre framträdanden om dagen. Förr

har jag alltid åkt ensam och det är mycket jobbigare. På den här turnén har jag haft ett fantastiskt fint stöd av pojkarna i stråkkvintetten. De är plockade ur regionmusikkåren i Strängnäs och Rikskonserter är arrangör. Vi har haft ett fint samarbete.

Anders Fugelstad framförde sju av sina visor. Och bland dem är nog anti-rök-visan — den som han tycker är allra angelägnast. Den handlar om att rökt öl och rökt lax är bra, men gäller det rökta lungor blir priset för högt.

Han tror att det "hjälper mer" när han sjunger den visan än det gör då lärare och föräldrar väntar till barnen att låta bli giftpinnarna. Anders har själv aldrig rökt, och är lycklig för det.

Förutom Anders egna visor höll han också allsång. Stråkkvintetten hade också några fina nummer med "Örfildansorn" som karaktär den största succén.

Det var en fin stämning i Borgmästarhagskolan aula. Och efteråt kom naturföreläsning autograflöcken fram!

I dag, tisdag sjunger Anders Fugelstad i Frejaskolan och Skeppstaskolan i Gnesta och på onsdag i Vitalisskolan i Trosa och Centrumskolan i Vagnhärad.

BEN HÄR PAPPERSKVARNEN (STADSHUSET I NYKÖPING)

SLUKAR 8 TON!

Samhällets papperskvarn är ett välkänt fenomen. FOLKET har tittat närmare på papperskvarnen i Nyköpings stadshus som slukar inte mindre än åtta ton papper årligen. Enbart för att serva förtroendemen i styrelser och nämnder med underlagshandlingar för beslut går det åt mängder med papper. 2 100 000 pappersark i A 4-format beräknas åtgå under detta år för att klara servicen. Men "stadshuskvarnen" spottar snabbt fram dem, eftersom man försett sig med modern tryckeriutrustning i vilken bl a en offsetpress ingår.

SE SID 9

BILDEN: Detta är bara en liten bråkdel av allt papper som åtgår. Mängden kan möjligen räcka till ett normalt fullmäktigesammanträde.

Grabbarna i Stadshuset eget tryckeri från vänster: Peter Östlund, Lars-Erik Karlsson, Folke Sjöberg och Lennart Andersson.

Stadshusets papperskvarn mal åtta ton tryck om året

Fred Stenudd gör en skojig jämförelse. 3 cm (boktryck)-information 1973. 20 cm offset-information 1974.

"Du skrivare vässa din fjäder och nedskriv vår klagan på läder, vårt budskap förnim och lägg ut det men skriv något ödmjukt på slutet."

Det var då det, på 1500-talet. Ovan citerade är nämligen hämtat ur "Dalkarlarnas bjev till Gustaf Wasa" av Erik Axel Karlfeldt. Och den som citerade raderna för **FOLKET** var drätseldirektör Fred Stenudd i Nyköping. Det bara kom helt spontant, när vi diskuterade informationsbehov och pappersåtgång i Nyköpings stadshus.

Numera skrivs det vare sig med fjäder eller på läder. Men skrivs gör det. Betydligt mera än på Gustaf Wasas tid. Bara i Nyköpings stadshus går det åt bortemot åtta ton papper om året för att skriva ut de handlingar som krävs innan ärendena passerat nämnder och styrelser för att slutligen hamna i fullmäktige inför det definitiva avgörandet.

Det talas ofta om samhällets papperskvarn. Som regel används uttrycket i negativ bemärkelse. Men det är ändå ingen tvekan om att en betydande pappersexercis krävs för att människor som är inblandade i den kommunala beslutsprocessen ska få ett riktigt och sakligt underlag för sitt ställningstagande.

Under årens lopp har både den interna och externa informationen (information till samhällsinvånarna) ökat i väsentlig grad. Det är trots allt inte så länge sedan "kommunalstämman" ordförande skötte kommunen från sin egen skrivbordslåda. Och även om invånarna fortfarande ofta klagar över att besluten fattas över deras huvuden, är det ändå en betydande skillnad på kommunal information idag och den som förekom för bara några decennier sedan.

Nyköpings kommun har från att ha varit en mellanstor stad under de senaste åren utvecklats till en storkommun, en av de största i landet för övrigt. Denna utveckling kräver ännu mer av förtroendevalda och tjänstemän i kommunen. Och för att hinna med i svängarna har kommunen skaffat sig ett modernt tryckeri med både offsetpress och Rank Xerox-maskiner.

1972 hade kommunen som informationsmedia dels boktryck — kommunfullmäktigehandlingarna — på 237 000 sidor, annan information till styrelser och nämnder genom stencilor 290 000 sidor och dels genom fotokopiering 465 000 sidor, berättar drätseldirektör Fred Stenudd. Det betyder att den samlade informationen då låg strax under 1 000 000 (en miljon) sidor.

EGET OFFSETTRYCKERI

I samband med att man började fundera över storkom-

munens organisation, arbetsrutiner och informationsbehov beslöt man att slopa boktrycket och ersätta detta med eget offsettryck.

Vi började provtrycka med offset i december 1973 och anläggningen köptes definitivt i maj 1974. En stor fördel med offsetpressen är att man nu i mycket stor utsträckning kan producera sin egen bankettflora, framhåller Fred Stenudd.

För att klara dagens behov av beslutsunderlag och övrig information i stadshuset går det åt 2 100 000 papper om året. Det är detsamma som omkring åtta ton.

Mest papper går det åt för beslutsunderlag i styrelser och nämnder. Till skillnad mot andra handlingar är dessa färgade för att ingen sammanblandning ska kunna ske. Gröna handlingar går till kommunstyrelsens arbetsutskott, rosa för byggnadsnämnden och gula för kultur- och personalkontoret, samt gatu- och personalkontoret har sina egna små reproduktionsanläggningar för sig.

SNABBARE INFORMATION

Givetvis är vi måna om att hålla papperskonsumtionen nere, utan att göra avkall på informationsutbudet, säger Stenudd. Men vinsten av att eget tryckeri är inte bara en fråga om fördelaktigt pris, man når också ut med informationen snabbare.

I den moderna tryckeriavdel-

ningen jobbar tidvis fyra man. Bas för gänget är Folke Sjöberg och övriga som skiftar i jobbet därnere är Peter Östlund, Lars-Erik Karlsson och Lennart Andersson.

— Vi trivs bra här, säger dom, men vi hoppas så småningom få rymligare lokaler.

TEXT: GULLI LINDGREN
FOTO: ALF RALME

Inte bara det alkoholfria utan också det alkoholfria samhället är en utopi, skriver redaktör Eric Östlund på **FOLKET** i Nyköping och riktar sin kritik mot Verdens NOVs) ideologi och den syn på alkoholproblemen och den framtida alkoholitiken, som dess ordförande Roland Svensson uttrycker i en **FOLKET**-intervju i en **FOLKET**-intervju den 3 februari.

Alkoholfri nattvard i frikyrkorna

MEN STATS- KYRKAN GER MADERIA

Bilvänligt, alkoholfritt vin — eller starkvin vid nattvardsgång, det är frågan!

I all synnerhet som man nu kan bli stoppad när som helst för att blåsa i plastpåsen. Det sägs att man bara behöver ha ätit en likörfylld chokladpralin för att det skall "ge utslag" vid testet. Och då måste blodprov tas.

Det står i bibeln att det skall vara vin (= starkvin?). Så där kan man verkligen tala om tradition.

Det vin som mestadels används inom svenska kyrkan är det portugisiska Madeira Fine.

Enligt rusdrycksförordningens paragraf 6 skall rusdrycker som säljs via Systembutikerna beskattas, säger Gunnar Skarell på Finansdepartementet. Men svenska kyrkan — och även Evangeliska Fosterlandsstiftelsen köper sitt nattvardsvin direkt från Vin- och spritcentralen. Mot rekvisition givetvis — och behöver inte betala skatt. Däremot tas moms ut med 17,65 procent som vanligt. Det finns även ett tekniskt, ett industriellt och ett medicinskt undantag från beskattning.

• 8:80 + MOMS

En flaska Madeira Fine kostar direkt från Vin- och spritcentralen 8:80 + moms. På Systembolaget kostar den 23:25. Ett alkoholfritt vin kan köpas för 3:50 flaskan + moms.

På de cirka 30 000 flaskor som köps av Svenska kyrkan på ett år, skulle en besparing kunna göras på drygt 186 000 kronor med alkoholfritt alternativ.

Kristendom inte går ihop. Man vet ju att det kan finnas människor som har haft alkoholproblem. Att det kanske bara behövs en lättöl för att begäret skall flamma upp igen. Jag har själv varit i en svår situation vad gäller alkohol — så jag har själv erfarenhet. Pingst rörelsen består av 560 församlingar med över 93 000

— Redan i fornkyrkan blandades vinet med vatten när det hällades från vinkannen och i kalken, säger stiftsadjunkt Sixten Lundgren i Stjärnholm. Förresten — om man skulle återgå till den fornkyrkliga ordningen skulle man bära med sig vin, bröd och vatten. Socialklyftan mellan rika och fattiga var ju då enorm. De allra fattigaste hade vara vatten med sej, för det kunde de ju alltid få tag i. Både vattnet, brödet och vinet var heligt.

• KVALITÉ

Kyrkoherde Sven-Olov Carlmalm svarar på vår fråga om det måste vara starkvin vid nattvardsgång.

Heter det nattvardsvin måste det vara nattvardsvin. Alkoholfritt är ju inte vin. Vi vill dessutom hålla på kvalitén. Och från fackmannahåll anses det vara ytterst få återfall bland människor med alkoholproblem, som beror på nattvardsvinet.

• UNDIKER ALKOHOL

Vi lät frågan gå vidare till pastor Kjell Peterson, Baptistförsamlingen.

Som svarade: — Frikyrkorörelsen och nykterhetsrörelsen kom ungefär samtidigt till vårt land. Då blev det naturligt att undvika alkohol.

— Detta är dock ej entydigt. En del tycker att det inte är orätt att använda ett alkoholvin just vid nattvarden, eftersom det är något särskilt med nattvardsvinet. Nykterhetstänkarna finns med ändå.

— Men vi inom Baptistförsamlingens diakonissa på Öster, säger:

— Vi får inte ge nattvarden. Men jag tycker att det inte finns så stor anledning att ta bort det ursprungliga vinet. Men det är bra att det späds ut.

— Man får dock inte vara så bokstavsstrogen att man hellre avstår från att ge nattvarden om man inte har tillgång till vin. Då får man hellre använda en annan dryck.

samlingen håller fast vid det alkoholfria vinet eftersom vi vet att det i en del fall behövs mycket litet alkohol för att en före detta alkoholsjuk skall få behov igen.

• ADEL VARA

— Det äkta vinet är en ädel vara. Att använda det är bibeltrohet och man måste bortse från det trångbröstad syndtänkandet. Angående alkoholproblemet så har jag ingen synpunkt på det, säger församlingsdiakon Sixten Kjell, som tjänstgör på alkoholkliniken i Nyköping.

• GLÄDJENS DRYCK

Vinet i Palestina var en glädjens dryck — en symbol för glädje, säger kyrkoadjunkt Martin Eriksson i Östra församlingen. Jesu ord: Jag är vinträdet, ni är grenarna pekar på att man bör använda vin. Men redan Jesus spädde ut vinet med vatten. De som drack vinet utspätt ansågs som drinkare. Även om vinet var ganska mycket utspätt, var det ändå vin.

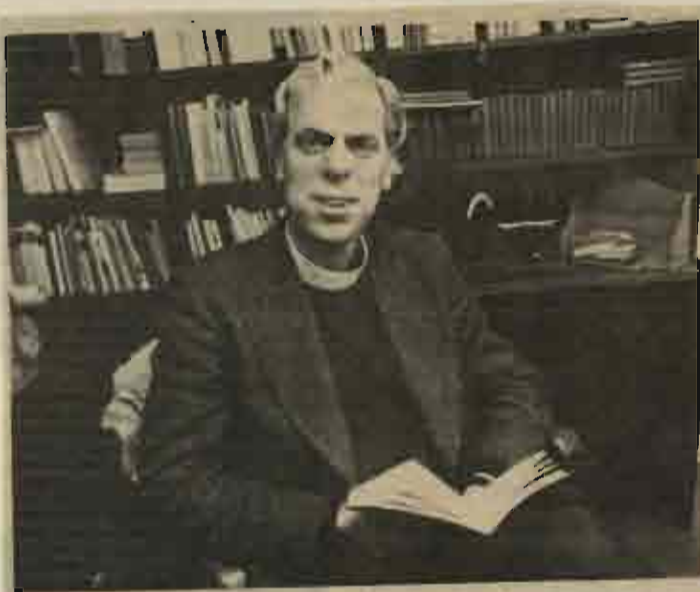
— Detta kan ändå vara en nykterhetsfråga. Skulle jag veta att jag har med en alkoholsjuk att göra, skulle jag ändå ej byta ut vinet, utan i stället, efter samråd med den människan, endast ge oblaten.

— Förresten tycker jag att det är underligt att folk som kommer från systembolaget försöker smussa med påsen. Det tror jag beror på att det inte finns att köpa var som helst, slutade Martin Eriksson.

• SPÄDS UT

Anita Johansson, försam-

FOLKET — Lördag 15 februari 1975

— Att använda vin vid nattvarden är en trohet mot Jesus som instiftade sakramentet. Men har man kontakt med människor med alkoholproblem bör man naturligtvis använda en alkoholfri dryck, säger komminister Karl-Erik Antemar i Svärta.

Det är det portugisiska starkvinet Madeira Fine som köps av kyrkan som nattvardevin. På systemet är priset cirka 23 kr/flaskan, men kyrkan får köpa det skattefritt för 8:30 plus moms. Det är butikschefen på Systembolaget i Nyköping, Yngve Waldenström som visar en del av lagret.

• TROHET

Vi åkte ut till komminister Karl-Erik Antemar i Svärta och fick även hans synpunkt på nattvardevinet.

— Att använda vin vid nattvarden är en trohet mot Jesus som instiftade sakramentet. Den höga volymprocenten gör vinet hållbarare. Men redan Jesus blandade vinet med vatten — och det förekommer nog för det mesta än i dag.

— Man skall nog inte se det här som ett nykterhetsproblem. Där man har kontakt med människor med alkoholbesvär, som kanske fått hjälp ur dem, bör man naturligtvis använda en alkoholfri dryck. Då måste omsorgen om den enskilda människan komma först. Även om det bara skulle vara en enda människa som far illa av alkohol i nattvardevinet, så är det en för mycket. Siffror och statistik hör inte hemma här.

En sammanfattning: Av trohet mot Jesus bör ett "äkta" vin användas — dock utspänt. Av omsorg mot människorna bör en alkoholfri dryck användas. Det måste vara starkvin vid nattvarden, annars är det inte vin. Det är inte alkoholen det hänger på.

• KÄNSLIGT

Vi har också fått veta att det överblivna vinet efter nattvarden hälls i ett kärl, Piscinan. Den har ett kopparrör som leder ned i vigd jord. Det överblivna vinet kan också drickas upp vid altaret. Det rör sig i regel om mycket små mängder, eftersom man kan beräkna ganska bra — i alla fall inom små församlingar — hur mycket nattvardevin som kommer att gå åt.

Förr kunde det här vara ett känsligt kapitel. Ryktessvis bekyldes prästen och kyrkvården för att tillkommas festa upp det överblivna vinet — sedan ill föreställt till att det inte blev någon ringa mängd övert. Ryktesspridningen kunde vara så värre att det på en del håll blev värt att få tag i någon som ville åta sig kyrkvårdsytan.

Men detta är givetvis länge sedan!

Gull Lindgren (Text)
Kenneth Mattson (Foto)

Naturbehov nu i Nyköping ²⁰/₂

På måndag öppnar Konsumentverket och Länsstyrelsen en utställning i Nyköpings stadshus foajé. Naturbehov listar den — och behandlar olika lösningar på fritidstolkets toalettproblem.

Presenvisning var det på onsdagen. Läns hälsovårnskonsulent Olof Lewné och konsulent Elna Persson tog emot fullproppade med information.

Länets ca 20 000 fritidshus har på samma sätt som i övriga landet bristfällig sanitär utrustning. Ett miljöproblem. På utställningen kan man lätt överblicka vad manoden har att erbjuda. Fyra huvudtyper beskrivs. Toilettetter (inklusive galesterings- och frysklosetter), förmultningsklosetter, spolande klosetter och förbränningsklosetter. Vad man är sedan väljer — alla typer av klosetter fördrar omsorgsfull skötsel om man vill vinna trygghet.

Även för "det riktiga folket" — bil och båtfolket, fanns det vettiga förslag.

Bland alla goda — eller mindre goda förslag — "tronade" det klassiska utbudet som, rätt konstruerat och rätt skött är ett godt alternativ vid fritidshuset. Till det behöver man inget annat tillstånd än byggnadslov — medan däremot flera av de andra typerna kräver tillstånd av hälsöverdommand.

Utställningen kan beses till och med det 7 mars. Sedan vandrar den till Uppsala, Örebro och vidare uppåt Norrlandskusten.

Text: Gull Lindgren
Foto: Alf Ralmé

Läns hälsovårnskonsulent Olof Lewné och hemvärnskonsulent Elna Persson studerar en av de många typer av klosetter som finns på utställningen "Naturbehov" i stadshusets foajé.

Sparkampanj på energiexpo ¹²/₂ 75

Många droppar... Hemkonsulent Elna Persson vet allt om hur vi skall spara energi.

På måndagen öppnades i biblioteket i Nyköping en energispararutställning i Konsumentverkets regi.

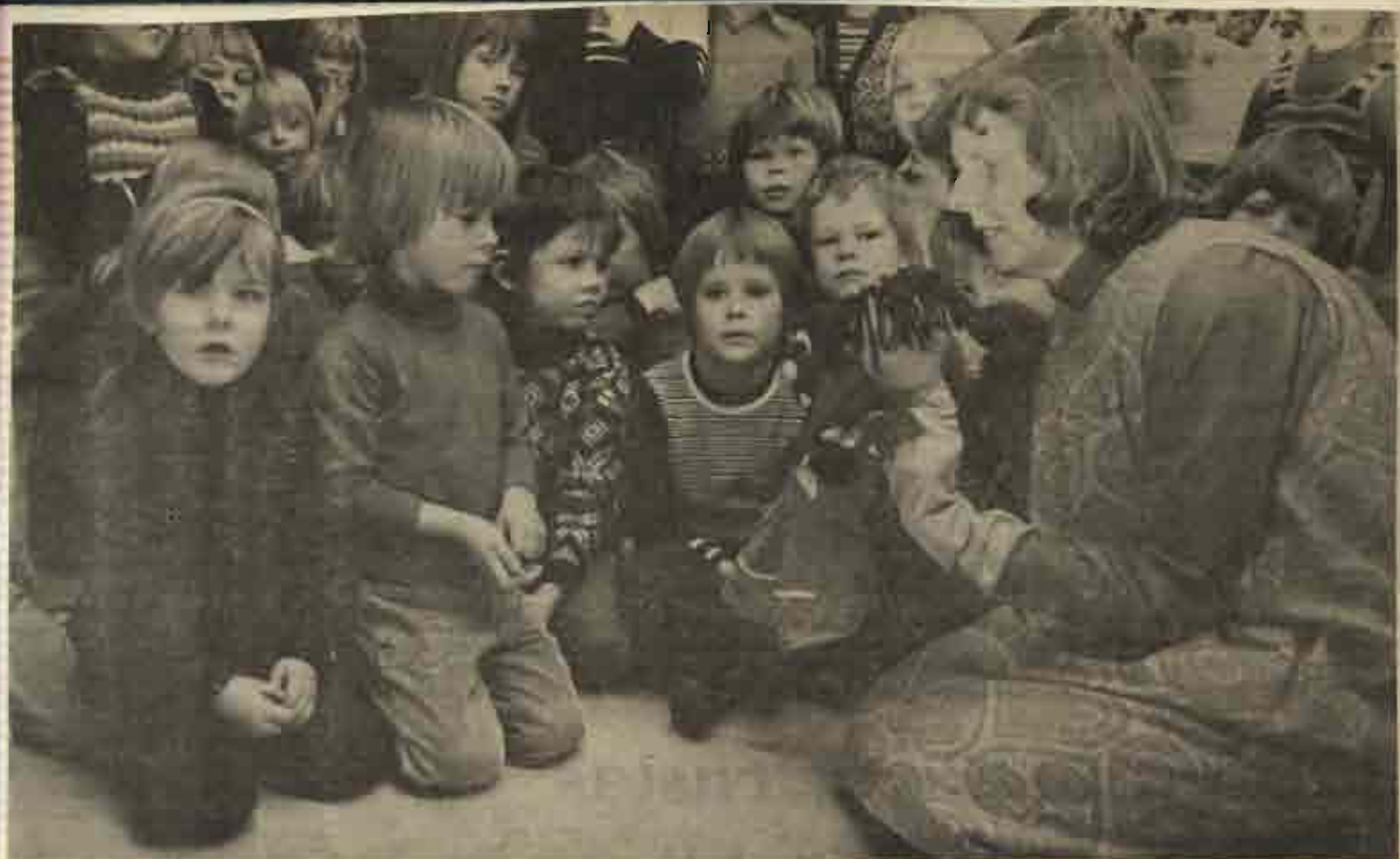
— Det är Energisparkkommittén som satsat pengar på den här utställningen, ontalar hemkonsulent Elna Persson.

— Att jordens energi inte är outtömlig vet vi. Hur vi skall klara morgondagens försörj-

ning, vet vi däremot inte. Vi måste i dag planera så att de grupper som nu är eftersatta kan höja sin standard. Vi andra som har slösat i årtal måste skärpa oss.

Utställningen ger klara besked om vad vi kan spara in på — gå och se den! Den kommer att finnas på biblioteket till och med lördagen den 1 mars. Sedan

vandrar den vidare till Katrineholm. Och så småningom är den också tänkt att visas i Eskilstuna.

Birgitta Hjerpe visade barnen efter föreställningen hur hon får dockorna att leva.

Hjerpes dockteater i Nyköping väckte barnens spontana glädje

Dockteater — det är roligt det, i synnerhet när publiken också får medverka.

På torsdagen var det premiär på Stigtomta Bibliotek. "Vi träffas i trädet" heter pjäsen och den handlar om fågeln Ludde,

I början är det litet så och så med grannsämjan. Ludde har en skrällande väckarklocka och ropar: — Laban och Lotta klockan är åtta — och alla småttingarna, minst ett 60-tal ropar naturligtvis med. Den unisona talkören fungerar perfekt och Laban och Lotta blir litet sura över att de blir väckta.

Sedan skall Laban berätta en saga för småttingarna — det var en gång en grävling — men Lotta, som vattnar sina balkongblommor ovanför, råkar hålla vatten i huvudet på Laban.

Laban blir förstås arg. Men de små åskådarna tyckte att det var väl inget att bli arg för lite vatten!

Laban satte då på sej en regnhatt för säkerhets skull och börjar igen — det var en gång en grävling. . . Men Lotta, som bakat en apelsinkaka inne i sitt kök, kommer ut på sin balkong och skakar en matta som hon spillt mjöl på. Laban börjar nysa och kommer inte längre med sin saga den gången heller.

Ludde spelar trumpet — barnen buar — för det skär sej

som bor högst upp i trevåningsträdet, ekorren Lotta som bor en trappa upp och grävlingen Laban som har installerat sej i bottenplanet.

verkligen och Laban stoppar bomull i öronen. Så skall Ludde lära Laban spela trumpet, men fastnar med sin långa näbb i

Text: Gulli Lindgren
Foto: Alf Ralmé

trumpeten. Jubel-jubel i "nalongen", Laban börjar igen med sin saga — det var en gång en grävling. Men då spelar Ludde "Bil, hä gubben Noak" och får total bakläxa. En liten åskådare sjunger klockrent och alldeles

lytt. Ekorren Lotta bjuder fågeln Ludde och grävlingen Laban på nygräddad apelsinkaka. Och det är frid, fröjd och orsoning i trevåningsträdet.

Birgitta Hjerpe heter författaren till den lilla teaterpjäsen. Hon gör också alla tre rollerna själv och har det nog ganska jobbigt inne i det gröna tilltet eller trevåningsträdet. Trädet är hon också tillverkat själv, men dockorna har dottern Annas, 20 år, skapat.

Dockteatern visades också på torsdagen i Jönköpings och i Svalsta Bibliotek. Nästa torsdag, den 27 februari, besöker Birgitta Hjerpe biblioteken i Nävekyrn, Tystberga och Runstuna, den 6 mars Gästas, Björnlunda och Stjärnhovs bibliotek och den 13 mars kommer turen till Vagnhärad bibliotek och församlingshemmet i Trosa.

Birgitta lär bli hjärtligt välkommen överallt med sina näpna och välgjorda dockor!

FOLKET — Fredag 21 februari 1975

FOLKET — Fredag 21 februari 1975

Mälaren hålls ren med sopmajors hjälp

Kampanjen MälAREN, initierad av Stockholms län, har föreslagit alla kommuner runt Mälaren att skaffa sop-majors. (Nej, sop-majors har ingenting med det militära att göra, utan är sop-majors i pluralis) EN sop-maja är ett litet hus där ena halvan är toalett och den andra halvan avsedd att samlas sopor i. Kampanjen har fått alla kommunerna med sig.

De små husen är avsedda att i första hand placeras ut på öarna. Kostnaden för ett sådant hus belöper sig till mellan 5 000 och 6 000 kronor. Naturvårdsverket har lovat att stå för 90 % av kostnaden.

Eskilstuna placerar ut tre sådana hus och Strängnäs sex, omtalar läns hälsovårdskonsulent Olle Lewin.

Den sörmländska skärgården har ännu inte fått löfte om några sop-majors. Den är inte så bred — båtfolket kan lättare uppsöka fastlandet för att bli av med sina sopor. Men så småningom kommer förmodligen de naturvänliga små husen att placeras ut även där.

GULLI LINDGREN

FOLKET — Lördag 22 februari 1975

Full fart från start hos Unga ÖRNAR

Det är full fart på verksamheten inom Unga Örnar i alla områden inom kommunen.

Trosa Unga Örnar, som tidigare endast bedrivit småbarnsverksamhet, startade i förra veckan även en grupp för äldre barn.

Till en träff i Stigtoxta kom 23 barn. Det anses som många i starten — eftersom man av erfarenhet vet att det förmodligen nästa gång kommer ungefär dubbelt så många. Det är "djungeltrumman" och "mun från mun-metoden" som fungerar så utmärkt.

På torsdag är det möte i skolans bespisningslokal i Bergshämmar. Det blir premiär för Tuna-Bergshämmar Unga Örnar. Man väntar då stor anslutning, eftersom det finns så många barn inom området.

Stigtomta Unga Örnar har startat med god anslutning.

MEN STATS- KYRKAN GER MADERIA

• ADEL VARA

— Det äkta vinet är en ädel vara. Att använda det är bibeltrohet och man måste bortse från det trångbröstad syndtänkandet. Angående alkoholproblemet så har jag ingen synpunkt på det, säger församlingsdiakon Sixten Kjell, som tjänstgör på alkoholkliniken i Nyköping.

Gulli Lindgren (Text)

FOLKET — Onsdag 19 februari 1975

Statskyrkan och diakon Sixten Kjell får öppet brev från nykterhetshåll

Representanter för statskyrkan och däribland diakonen Sixten Kjell har i **FOLKET** uttalt sin syn på statskyrkans nattvard och dess innehåll.

Från Nykterhetsrörelsens sida anser vi det vara beklagansvärt att inte statskyrkan kan ta ställning i alkoholfrågan. Att servera ett alkoholsvagt nattvardsvin i kyrkan är ett svek mot församlingsmedlemmarna i allmänhet och de alkoholskadade i synnerhet.

Det är beklagligt att inte diakonen Kjell tar ställning till det alkoholproblem som finnes i samhället. Inte minst då Kjell är verksam på alkoholkliniken, där nära kontakt finns med detta problem.

Att undanhålla de alkoholskadade nattvarden kan väl ändå inte vara rätt linje, vilket kyrko-

adjunkt Martin Eriksson tror på.

Varför skall inte alla församlingsmedlemmar få motta nattvarden?

Kyrkans representanter kan väl aldrig ha så god personkännedom att de kan urskilja alkoholskadade från de övriga kyrkbesökarna.

Känt faktum är att drygt 10 procent av landets befolkning har alkoholproblem. Denna grupp vill statskyrkan m.a.o. utmana med ett alkoholsvagt nattvardsvin.

Ansvariga inom statskyrkan, besinna Er — känn ert ansvar och servera alkoholfritt nattvardsvin!

Harald Nilsson

IOGT-NTÖ-rörelsen
i Södermanland

Druvsaft som nattvardsvin?

En journalist ringde upp mig och bad om ett uttalande i frågor gällande nattvarden. Jag avböjde bestämt att göra något uttalande, men växlade några ord i frågan med den sympatiska journalisten. Vårt samtal innehöll — enligt min mening — intet, som kunde användas som mitt uttalande i frågan. Nu har det ändå hänt, vilket föranlett Harald Nilsson att ställa en öppen fråga till Svenska kyrkan och till mig personligen angående alkoholhalten i nattvardsvin. Följande är mitt personliga svar. För Svenska kyrkans officiella inställning kan jag inte svara.

När jag ställs inför frågan om alkoholens skadeverkningar tänker jag av naturliga skäl inte först på alkoholhalten i den lilla mängd vin, som utdelas till var och en vid en nattvardsgång. Det är andra och betydligt större problem, som först träder fram. Ex: Varför måste trygghet i anställningen för flertalet, de starka, medföra, att de svagare ofta blir utslagna och förlorar ett meningsfullt arbete? Otrygghet och känsla av meningslöshet är ofta en orsak till alkoholmiss-

bruk. Varför skall friska — ej alkoholskadade personer — i så hög grad, som tycks förekomma, bruka alkohol i sällskaplivet, på arbetsplatser, vid representationsmåltider etc utan hänsyn till de många för vilka alkoholen är ett problem.

Men frågan gällde nattvardsvinet. Jag är medveten om, att en annan obetydlig mängd alkohol kan betyda återfall för en alkoholskadad. Man kan därför inte utesluta, att alkoholen i nattvardsvinet för enskilda personer kan få denna verkan.

För min del ser jag gärna, att man övergår till alkoholsvagt vin eller ännu hellre till druvsaft som nattvardsvin. En övergång från vanligt vin till "druvsaft" som nattvardsvin inom Svenska kyrkan skulle dessutom medföra, att en onödigt stötesten undanröjdes och att diskussionen kring denna detalj tystnade.

Jag föreställer mej, att personer, för vilka alkoholhalten i nattvardsvinet utgör en risk, inte så sällan står i själavårdskontakt med präst eller med någon annan medkristen. Detta kan ju bli anledning till, att frågan om övergång till "druvsaft" som nattvardsvin i församlingen aktualiseras.

Men skära nykterhetsvänner, det är svårare än så att hjälpa de alkoholsjuka!

Vi får heller inte glömma nattvardens egentliga innebörd. Enligt kristen tro och Jesu ord är vi i nattvarden nära de krafter, som har förvandlat många människors liv. Vi behöver gåvan att över och över förmedla dessa krafter till många som lider trots vår välfärd.

Sixten Kjell

Böcker för HSB-värvare

Medlemsvärvare Lars Lennart Wennberg tar emot sin lottsedel av Ingrid Johansson i HSB. Kanske han vinner en resa för två till Riva del Sole i Italien!

Hyresgästernas Spar-kasse och Byggnadsförening — HSB — startade under sista kvartalet förra året en medlemsvärvningskampanj. Kampanjen, som är riksomfattande, är kombinerad med en tävling. Högsta vinsten är en resa till Italien.

För varje ny medlem som medlemmarna lyckas värva får man en bok — deckare, roman, reseskildring — det finns att välja på. Vidare får man en lottsedel och det är på den man kan vinna en resa till Italien, Riva del Sole — för två. Helpension under en vecka. Samma

resa får andra-pristagaren. Tredje och fjärde pris består av en veckolång vistelse för två i Dalatjällen, Idre på gränsen till Norge.

— Medlemskampanjen är en rolig grej, säger försäljare Ingrid Johansson, som är en av ledarna för södra Sörmlandgruppen. (Och den ger resultat) Nettoökningen under fjärde kvartalet förra året blev 48 nya medlemmar.

När **FOLKET** besökte HSB — kontoret kom en av "värvarna" dit för att hämta en bok och en lottsedel. Det var Lars Lennart Wennberg från Oxelösund som på detta sätt passat på att slå två flugor i en smäll — chans till

serieresor för två och lägenhet till sin son som nu blivit HSB-medlem. Lars Lennart valde en bok av Geraldine Napier, (Tidens) "En sky av brudar", (vad säger FRU Wennberg) och berättade att sonen var mycket nöjd med sin lägenhet som han redan hunnit få papper på.

— Numera är det inte längre om HSB-lägenheter i Oxelösund, omtalar Ingrid Johansson, i Brandkärr har vi inte heller så många kvar. Där blir det förresten en bostadsutställning som börjar den 17 mars. Donius möblerar upp en två-rums- och en tre-rumslägenhet. Det kommer vi att informera om i dagspressen.

— Och så småningom blir det rad- och kedjehus i Peterslund. Men där har vi inte hunnit så långt i projekteringen.

FOLKET — Tidag 4 mars 1975

Pensionärsträff med lyrik

På måndagen var det trivsam pensionärsträff i S:t Nicolai församlingens hem. Efter kafetären blev det filmförvisning. Det var Gunnar Gunnemyr som rest både i Lappland och i Italien och haft filmkameran med. Många sköna vyer fick man se från de båda hemorten. Men kameran hade också fångat in mycket vackert från vår egen stad — Nyköping.

Gunnar läste också sex egna dikter. Den första — Norrlands skönhet — var just inspirerad av hans första vandring i Lappland. En annan — Hemmet — handlade om hur skönt det är att komma hem efter en resa.

Gunnar Gunnemyr — som i hela sitt vuxna liv varit fackligt, politiskt och kyrkligt intresserad — är numera pensionerad

Gunnar Gunnemyr — filmare, vermakare m. m.

från järnvägen. Där var han anställd i 43 år — först som banarbetare — trampade dres-

sor mellan Oxelösund och Flen och ibland ända till Eskilstuna. Sedan, som spårinspektör. Då trampade han också dresin mellan Oxelösund och Flen. Gunnars pappa som också var banarbetare, hämtade barnmorskan per dresin då Gunnar skulle komma till världen. Barnmorskan som heter Lotten Sundqvist och fyller 100 år i maj, tycker att Gunnar har varit dresinen mycket trogen.

Efter Gunnars uppskattade medverkan tackade kyrkoherde Sven Olov Carlmalm:

— Var skulle vi vara utan våra pensionärer — många gör sin insats frivilligt och med glädje. Många reiser för egen njutning, men du Gunnar har delat med dej av dina resor och av dina dikter.

Text: GULLI LINDGREN

Erik 88 år Nyköpings siste trä- svarvare

Erik Cedermark, 88 år, har varit svarven trogen i 75 år. Han är Nyköpings siste svarvare. När Erik lägger av i höst måste man åka till Norrköping om man vill ha något svarvat.

SE SID 8

Erik Sedermark har just svarvat ett skaft i rödbok till en soppslev av silver.

Nyköpings sista svarveri ligger i gränden mellan Brunnsgatan och västra Trädgårdsgatan — i gamla bryggeriet. "E Cedermarks svarveri", står det på skylten vid porten. Tre trappor upp vid svarven står Erik Cedermark. 88, precis som han gjort så gott som varje dag i snart 40 år.

— Jag gjorde sängstolpar till Wallenbergs semesterhem utanför Stockholm. Det var väl en 25—30 sängar och fyra stolpar till varje säng, säger han och håller upp en vackert svarvad sängstolpe som "blev över".

Erik håller på att svarva ett skaft till en soppslev.

— Numera virkar inte fruarna längre, säger Erik. Nu gör dom silverkedor i stället. Men skaften klarar dom inte — dom får jag göra. Jag gör dom i rödbok för ebenholts finns inte längre.

BÖRJADE 1899

— Jag har svarvat allt möjligt i mina dar — fortsätter han. Bordsbenen och stolsbenen som finns i stads- huset svarvade jag åt NK för dom hade inget eget svarveri då. Och verandastolpar skul-

le det vara förr. Och för några år sedan hittade man ett gammalt hjul i en mosse. Det restaurerades i Stockholm. Men man gjorde en kopia här och navet gjorde jag. Det var ett sjuådra tjoakt nav — hjulet hänger firresten i museet en trappa ned i gamla residenset.

Erik Cedermark började som lärling hos svarvare Ludvig Filip Karlsson 1899. Det var ett stort svarveri, säger han. 10—15 anställda och ibland ända upp till fyra lärpojkar. Erik tror att åtminstone en av lärpojarna ännu finns kvar här i stan.

— Och 1918 fick jag Span- skan och dubbelsidig lungin- flammation på det, men sen dess har det bara varit litet snuva när gång ibland.

SPRANG 100 M

Erik har sysslat med idrott också. 1904 bildades IFK Nyköping och 1905 blev han medlem. Sprang 100 meter på något under 13 sekunder — minns han.

— Det fanns ingen särskild bana. Vi höll till nere på hamnvägen, så det var inte särskilt lättsprunget. Där Brandstation ligger nu — där var idrottsplan. Och skridskor åkte vi på dammen nere vid slottet.

— Kreaturstorget låg också där nere. Det sträckte sej från där Tennishallen är och ända till Södra station. Där var långa räcken som dom band hästar, oxar och kor vid. Där teaterparken är — där var det marknader och torgdagar. Där såldes allt mellan himmel och jord. På Stora Torget var det också full affär — smockfullt med bönder. Rådhusgården kallades för Smörtorget. Där sål- des inte bara smör, ost och

Erik har stått vid sin svarv sedan 1899

äg — det fanns också char- kuteristånd. Erik berättar — minnena från hans barn- doms och ungdoms stad fjö- dar ur honom. Det är svårt att hänga med ibland. Krist- tälklara tankar bakom den nästan släta pannan där de runda (dagens mode) glasö- gonen sitter uppskjutna. Ald- rig är han sjuk — fast hörsein är väl en aning nedsett — tillstår han — för det har ju bullrat en del här i verstan.

— Och 1918 fick jag Span- skan och dubbelsidig lungin- flammation på det, men sen dess har det bara varit litet snuva när gång ibland.

— Och 1918 fick jag Span- skan och dubbelsidig lungin- flammation på det, men sen dess har det bara varit litet snuva när gång ibland.

— Och 1918 fick jag Span- skan och dubbelsidig lungin- flammation på det, men sen dess har det bara varit litet snuva när gång ibland.

— Och 1918 fick jag Span- skan och dubbelsidig lungin- flammation på det, men sen dess har det bara varit litet snuva när gång ibland.

— Och 1918 fick jag Span- skan och dubbelsidig lungin- flammation på det, men sen dess har det bara varit litet snuva när gång ibland.

— Och 1918 fick jag Span- skan och dubbelsidig lungin- flammation på det, men sen dess har det bara varit litet snuva när gång ibland.

— Och 1918 fick jag Span- skan och dubbelsidig lungin- flammation på det, men sen dess har det bara varit litet snuva när gång ibland.

— Och 1918 fick jag Span- skan och dubbelsidig lungin- flammation på det, men sen dess har det bara varit litet snuva när gång ibland.

— Och 1918 fick jag Span- skan och dubbelsidig lungin- flammation på det, men sen dess har det bara varit litet snuva när gång ibland.

— Och 1918 fick jag Span- skan och dubbelsidig lungin- flammation på det, men sen dess har det bara varit litet snuva när gång ibland.

— Och 1918 fick jag Span- skan och dubbelsidig lungin- flammation på det, men sen dess har det bara varit litet snuva när gång ibland.

rann jämt — bara att ställa en spann under. Och ovanför pumpen var det en rundel. Där hängde det gaslyktor. Jag tror att det var på 90-talet som vattenledningen kom.

Det var 1908 Erik började med svarveriet i Nyköping. Numera arbetar han bara på förmiddagarna.

— Och 1918 fick jag Span- skan och dubbelsidig lungin- flammation på det, men sen dess har det bara varit litet snuva när gång ibland.

— Och 1918 fick jag Span- skan och dubbelsidig lungin- flammation på det, men sen dess har det bara varit litet snuva när gång ibland.

— Och 1918 fick jag Span- skan och dubbelsidig lungin- flammation på det, men sen dess har det bara varit litet snuva när gång ibland.

— Och 1918 fick jag Span- skan och dubbelsidig lungin- flammation på det, men sen dess har det bara varit litet snuva när gång ibland.

— Och 1918 fick jag Span- skan och dubbelsidig lungin- flammation på det, men sen dess har det bara varit litet snuva när gång ibland.

— Och 1918 fick jag Span- skan och dubbelsidig lungin- flammation på det, men sen dess har det bara varit litet snuva när gång ibland.

— Och 1918 fick jag Span- skan och dubbelsidig lungin- flammation på det, men sen dess har det bara varit litet snuva när gång ibland.

— Och 1918 fick jag Span- skan och dubbelsidig lungin- flammation på det, men sen dess har det bara varit litet snuva när gång ibland.

— Och 1918 fick jag Span- skan och dubbelsidig lungin- flammation på det, men sen dess har det bara varit litet snuva när gång ibland.

— Och 1918 fick jag Span- skan och dubbelsidig lungin- flammation på det, men sen dess har det bara varit litet snuva när gång ibland.

TEXT:
GULLI LINDGREN
FOTO: ALF RALMÉ

Ingrid Norbeck från Asa folkhögskola i Katrineholm, höll föredrag och visade miljöbilder från Tanzania, där hon vistats i 3 år.

Folkhögskoleelever gjorde kvinnodag till människodag

Med anledning av KVINNO-DAGEN i dag, hade eleverna på folkhögskolan i Nyköping anordnat en temadag på fredagen.

Det var pedagogiska gruppen som började på morgonen med att visa bildband över kvinnans situation förr och nu. Sedan blev det grupparbete och redovisning. Det var åtta grupper som deltog. Alla hade fått göra vad de ville — teckna, skriva dikter, göra sketcher — fritt val efter eget huvud.

Varje grupp har haft väldiga diskussioner — och det är det som är det viktigaste — framhåller man. Det gäller egentligen inte män — kvinnor, det gäller människor. Och man döpte raskt om kvinnoåret till människoåret och kvinnodagen till människodagen.

Utställningen "Rätten att vara människa", som är baserad på boken av Marit Paulsen, Sture Andersson och Georg Sessler och redigerad av Ole Hessler, visades också. Nästa vecka kan den beses i Stadsbiblioteket i Nyköping.

Ingrid Norbeck från Asa folkhögskola i Sköldinge, höll föredrag om befolkningen i Tanzania. Där är medellivslängden 41 år. 90 procent av kvinnorna är analfabeter och bara 22 procent

av barnen får tillfälle att gå i skola. Kvinnan har inget värde som hustru — men yrkeskvinnorna har lika mycket att säga till om som mannen.

Ingrid hade mycket att berätta om detta land men hon framhöll att "detta är mina personliga intryck från en liten plätt i Sydafrika".

Ingrid har vistats tre år på den "plätten".

Hon visade också miljöbilder i färg därifrån. Och hade även medfört vackra textilier och pärlarbeten.

Visst kan klyftan mellan manligt — kvinnligt brytas över. Kvinnodagen blev ju en människodag!

Och när en av grupperna som framförde en sketch påstod att "det bor en Fredrika i varje kvinna och en Kronblom i varje man", skojade de bara. Vill!!

GULLI LINDGREN

Marionnorna Dahlman och Spete tillsammans med Lennart Jörnmark utanför den nya Jourcentralen i Nyköping. — Antligen ger alla förberedelserna resultat. "Jouren" öppnas i dag klöcken 17 för allmänheten.

Jourcentralen drar igång ¹⁶/₃

Det var pressvisning av nya jourcentralen vid lasarettet i Nyköping på måndagen.

— Det var 1972 som en utredning påbörjades om en jourcentral här på lasarettet, omtalade direktörsassistent Lennart Jörnmark. I 1974 års budget ställdes medel till förfogande. Och nu — efter mycket förberedelser — är vi redo att börja verksamheten.

— Fördelarna med en jourcentral är uppenbara, fortsatte direktörsassistent Jörnmark. Jourläkaren har bakom sig sjukhusets resurser för diagnostik, bland annat laboratorium och röntgenavdelning. Han har sjukvårdsbiträde, sköterska och annan personal till hjälp. Och det finns också lämplig medicinsk utrustning till hands.

Distriktsöverläkare Bo Ek kommer att ansvara för verksamheten och klinikföreståndare blir Marianne Dahlman, 17

GULLI LINDGREN

Daghemspersonal övar samarbete

Samlade kring en reform: Från vänster, Margita Rohne, Elisabeh Claesson, Rita Nilsson och Birgit Samuelsson.

Med anledning av förskolereformen, som träder i kraft den 1 juli i år, har Nyköpings kommun anordnat kurser för personal på daghem och förskolor.

Man vill informera om nyheter och förändringar men även ge personalen tillfälle att ta ställning till det pedagogiska programmet. Det är också meningen att de anställda skall kunna påverka sin arbetssituation och kunna bearbeta sina egna reaktioner.

Kurserna är förlagda, dels till Stadshuset, dels till de olika barnstugorna. De omfattar cirka 30 studietimmar.

FOLKET har talat med barnsynskonsulent Margita Rohne.

— Denna vecka visar vi film och så håller vi till i Stadshuset, säger hon. Två filmer har vi hyrt utav TRU. Det är "Samarbete", som i korta sekvenser skildrar en dag på ett daghem, där personalen ännu inte hittat de rätta formerna för ett samarbete. Den andra filmen "Föräldrar" ger några synpunkter från föräldrar och personal om svårighe-

terna i samarbetet och bristen på kommunikation.

— Vi kör också ljud och bildband som heter "Inse". Det är en föräldraförening i Örebro som tagit fram den. Filmen är byggd på Gunilla Ladbergs bok "Daghem, förvaringsplats eller barnmiljö".

Kurserna beräknas pågå till slutet av maj.

GULLI LINDGREN

"För några år sedan kom några jeppar och sålde skorstenrör i Nyköping"

Nu har det visat sig vad de rören dög till

Det finns all anledning att varna villaägarna för kringresande försäljare. Sådana som har "kontoret på fickan och lagret på hand". Det har ganska många villaägare i Nyköping fått erfara.

FOLKET har varit i kontakt med ett par villaägare som drabbats.

— För några år sedan kom det ett par jeppar i bil. De erbjöd sej att montera in metallrör i skorstenen till skydd mot kondens. Priset låg omkring 300 kronor, berättade de.

— Nu har det visat sej att rören är felaktigt monterade. De borde ha gått ända ned i källaren och anslutits till värme-pannan. Men det finns bara en stump som slutar någonstans på vinden. Mine, alulisoleringen är bristfällig och dessutom är det otätt runt röret.

Röret är av vanlig plåt och har

rostat sönder. Rökgaserna har delvis gått upp vid sidan om röret och isoleringen är genom-surr. Nu har det VERKLIGEN blivit kondens i skorstenen och i en del fall har isoleringen runt röret åkt ned i skorstenen.

Numera är de båda "jepparna" oanträffbara.

Några av villaägarna vände sig till skorstensfejarmästare Ake Larsson om lyckades stoppa de båda männen framfart — åtminstone i Nyköpingstrakten.

— Om man uppmärksammar kondensbildningen i tid, är det ganska enkelt att ta bort röret och den sura isoleringen. Men om processen får fortsätta kan det tänkas att man får mura om skorstenen. I vilket fall kan villaägarna känna sej blåsta på kassan för detta fuskjobb. Det är en bluff — på gränsen till bedrägen. Alla villaägare — inte bara i Nyköping utan i hela landet bör varnas säger Ake Larsson.

En av de drabbade villaägarna — ingenjör Lennart Sidén i Harg — omtalar att det skall komma experter från Eskilstuna för att se vad som bör åtgärdas.

GULLI LINDGREN

Skorstensfejarmästare Ake Larsson vid en av de fuktskadade skorstenarna: — Fukten tränger så småningom genom röckkanalen och ända ned i pannrummet, säger han.

bland Åsbacka-barnen

Åsbacka skolan i Gnesta är en specialskola för hörselskadade barn.

På onsdagen var samtliga barn och föräldrar i förskolorna i Gnesta inbjudna att tillsammans med Åsbackaskolans elever träffa clownen Manne (Kilström).

Manne spelade upp sin lilla estråföreställning "Min bror" för ett fullsatt hus — biografen Elektron i Gnesta.

Rektor Gunnar Persson från Åsbackaskolan presenterade Manne:

— Manne är de hörselskadade barnens speciella vän — men ALLA

barn är mycket förtjusta i honom. Han både tecknar och talar fram sin lilla enmans-show. Manne applåderades därefter fram.

Egentligen skulle vi väl inte börja tala om snödroppar nu. Snödropparna tillhör ju de tidigaste vårtecknen och att våren nu är kommen det kan vi väl ta för givet.

Men ingenjör Stig Bergström i Nyköping presenterar sådana mängder med snödroppar att vi måste vara oss med rabatter. 15 meter snödroppar ser ni på bilden här ovan.

— Den här rabatten blir bara grannare och grannare från år till år, säger Stig Bergström.

Huset kallas numera för Snödropphuset och vad området där blommande växter kallas för har ni säkert listat ut för länge sedan. Alldeles riktigt: Kvarteret Snödroppen!

Placering Söder 1 Inf. dag 13 / 3
 Till artikel Go' morron
 Bildtext
 Storlek x mm 50 %
 Beställare Kling Kop. av

”Böckling-Hildur” i Nyköping, 81:

Hildur Jansson gläntar på minnens skrin, bläddrar i klippböcker och fotoalbum. Har mycket att berätta om ett långt livs hårda arbetsvillkor — men också om glädje och förnöjsamhet.

Visst har varje ålder sin skönhet! Den mörkögda Hildur med tillnamnet ”Böckling-Hildur”-Jansson, jävar inte påståendet. Hon rör sig raskt i det prydliga hemmet, hämtar minnesböcker och fotografier, berättar med livliga gester om sitt strävsamma liv.

— Jag är 81 år nu och Erik skulle ha varit 87 om han fått leva. Vi gifte oss 1913. Erik gick på sjön till 1922. Sen jobbade han i hamnen och så började han fiska.

— En dag kom han in på snickare Malmgrens gård på Skjutsaregatan. Där stod ett tomt skjul. Erik hade ett par lådor strömming med sej. Han fick för sej att han skulle röka dem — och sen var det färdigt.

Erik hade motorbåt, gick ut och fiskade tidigt på mornarna. Hildur skötte rökeriet.

— Jag klättrade upp för en hög trappa med trettio kilo strömming på magen, berättar Hildur. Rökeriet låg så högt. Sen skulle strömmingen hängas upp på de där pinnarna. Det var fyra rader — di skulle hänga i ögonen. Jag höll på att sätta eld på ögonbryna flera gånger!

SAFTIG OCH GOD

— När det var färdigrökt skulle jag ner för trapporna igen och in i ett magasin på gården. Där hade jag ett kär! med saltlake. Jag sänkte ned hela lådan — och där fick den stå och dra i tre timmar. Det var mycket därför som böcklingen blev så saftig och god.

— När det var färdigt kom Erik hem med mer strömming — och så var det att börja om från början igen.

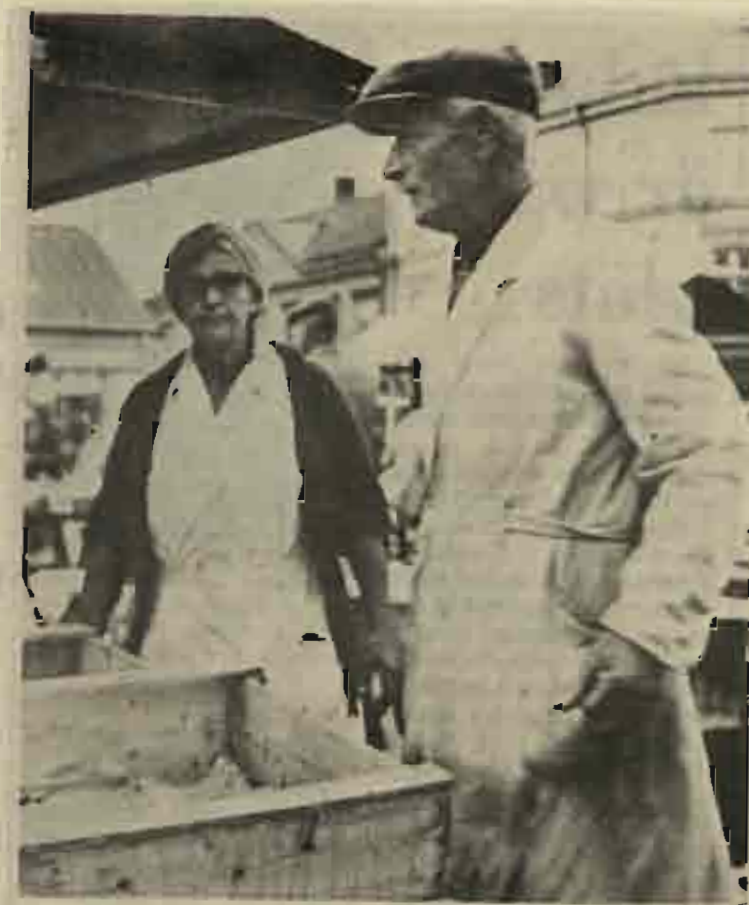
”FÖR VISAD SPÄNST”

Att Hildur spänstar omkring och rör sej livliga är många tonåringar, är kanske inte så underligt. På väggen hänger ett diplom som talar om att hon erövrat både brons-, silver och guldmärket ”för visad spänst och kondition”. Diplomet är daterat 1972.

— Jag gick i gymnastiken i

16 år, berättar hon. Och jag var med varje gång — skolkade aldrig.

— En låda strömming och ett skjul början till livslång torgkommers

Hildur och Erik Jansson, två kända profiler, inom Nyköpings torghandel under många år. Specialitet: Böckling-Janssons böckling som sades vara ”särdeles god”.

affärerna. Hade en fyra—fem lådor böckling på pakethållaren. Men jag tänkte aldrig på att det var så jobbigt — då. Det var som det skulle vara.

— Men vi hade torgstånd också, fortsätter hon. Först på Smörtorget — men också på Stora Torget. Vi började klockan 7 på morgonen och stod till 2—3 på eftermiddagen. Vi samsades om arbetet. Pojken — Rolf, hjälpte också till. Sen övertog han rökeriet — och adelsnamnet Böckling-Jansson också.

FÖDD I BETTNA

Hildur har ”gimten” i de

mörka ögonen när hon berättar sina minnen. På en för-synt fråga om hon möjligen har några droppar vallon- eller annat exotiskt blod i ådrorna, svarar hon:

— När vi var unga och var borta på fest, var det dom som trågade Erik: ”Var har du fått tag i den där spanjorskan?” — Och jag som är född i Bettna!

Erik gick bort för några år sedan — eller gick hem, som Hildur själv uttrycker det.

— Det är tråkigt att sitta här ensam. Jag sitter mest och tittar ut genom fönstret — ser hur dom promenerar

arm i arm. Det är tråkigt att bli lämnad efter... Jag har gjort i ordning vad som ska stå i min dödsannons: — Far har räckt ut handen — mor har fattat den! Det tycker jag är så vackert.

Nu är det vemod i de mörka ögonen under det snövita håret. — Livets gång — Någon måste ju gå före... Innan vi går säger Hildur:

— Jag tar inte i hand för jag är litet förkyld — mn det gå över, sa han som mätte illa i sän.

Skrattet och livsglädjen bubblar igen — tjuvpojken Hildur har talat...

GULLI LINDGREN

18/3-75

Mats, Marie och nöjda "Öppet hus"-besökare under kaffepausen. Semesterbilderna ansågs mycket frestande.

"Öppet hus" med resekåseri

På måndagen var det "Öppet hus" på Träffen i Nyköping. Mats Petersson kåserade och visade färgbilder från olika resmål i Europa och nordn. Turnén — i Resos regi — började i Malmö den 1 februari och avslutas i Kiruna den 21 april. Mats assisterades av Marie Liljevall från resebyrån i Nyköping.

ET — Torsdag 27 mars 1975

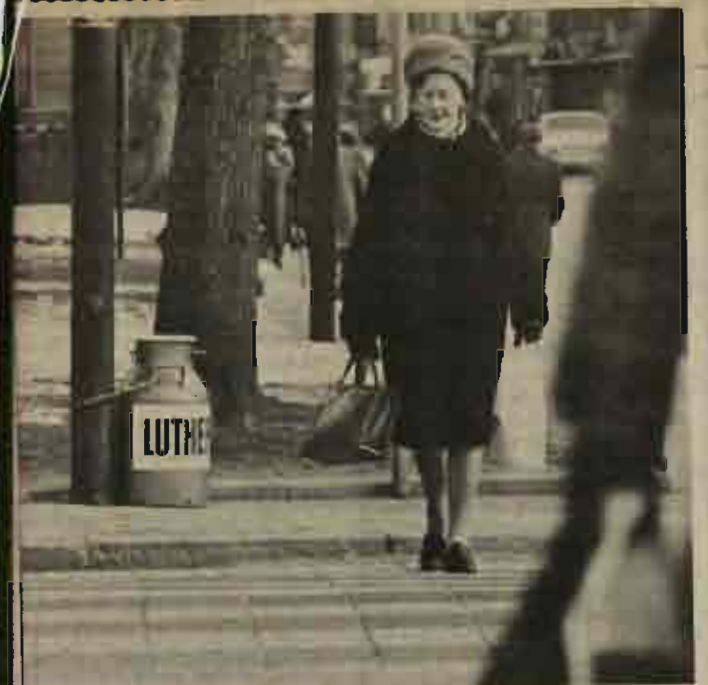
omsterglädje på Långvården

På onsdagen överräcktes ett antal påsklilje-buketter till sjuka Oxelösundsbor. Det är diakonin i Oxelösund som sköter den verksamheten. — Det är tradition sedan ett par år tillbaka att vi på detta sätt försöker sprida litet helglädje, berättar Gunnar Gunnemyr som är ordförande.

— I dag delar vi ut blommor för cirks 800 kronor. Det gäller lasarettets olika avdelningar här i Nyköping samt Björntorp. Vi är 12 personer som sköter om detta i dag. Vi gör likadant inför julhelgen. Nu har vi tänkt utöka verksamheten. Vi vill naturligtvis kunna glädja så många som

möjligt fast vi tyvärr inte kan nå alla. På bilden får Ingegerd Nyström på Långvården, Nyköpings lasarett, påskblommor av Gunnar Gunnemyr och Fanny Söderström. Lilly Eriksson och Hilma Eriksson på samma avdelning fick också varsin bukett.

I hörnet utav västra Storgatan och Hospitalsgatan står den gamla mjölkflaskan — skönt blålackerad. Internationella U-landshjälpen har många och stora hål att stoppa i.

Den blå mjölkflaskan påminner om fastan

På lördag blir det bössinsamling utanför varuhuset på väster i Nyköping. Det är en fortsättning av Lutherhjälpens fasteaktion som började med fastemarschen den 12 februari. Internationella U-landshjälpen vill på detta sätt ge allmänheten tillfälle att stödja Lutherhjälpen. Man har också delat ut små pappsparbössor till hushållen. Och i hörnan av västra Storgatan och Hospitalsgatan står varje dag mellan klockan 10 och 14

den stora, blå mjölkflaskan som en påminnelse till de förbipasserande att stanna upp och dela med sig. Årsbudgeten för Lutherhjälpen i Sverige beräknas till 36 miljoner. Många har varit mycket frikostiga. Från centralt håll räknar man med att hälften av detta belopp skall vara insamlat fram till Palm-söndagen — som är på söndag. De små pappsparbössorna som gått ut till hushållen kan tas med till kyrkan och lämnas som kollekt.

Siste bildhuggaren

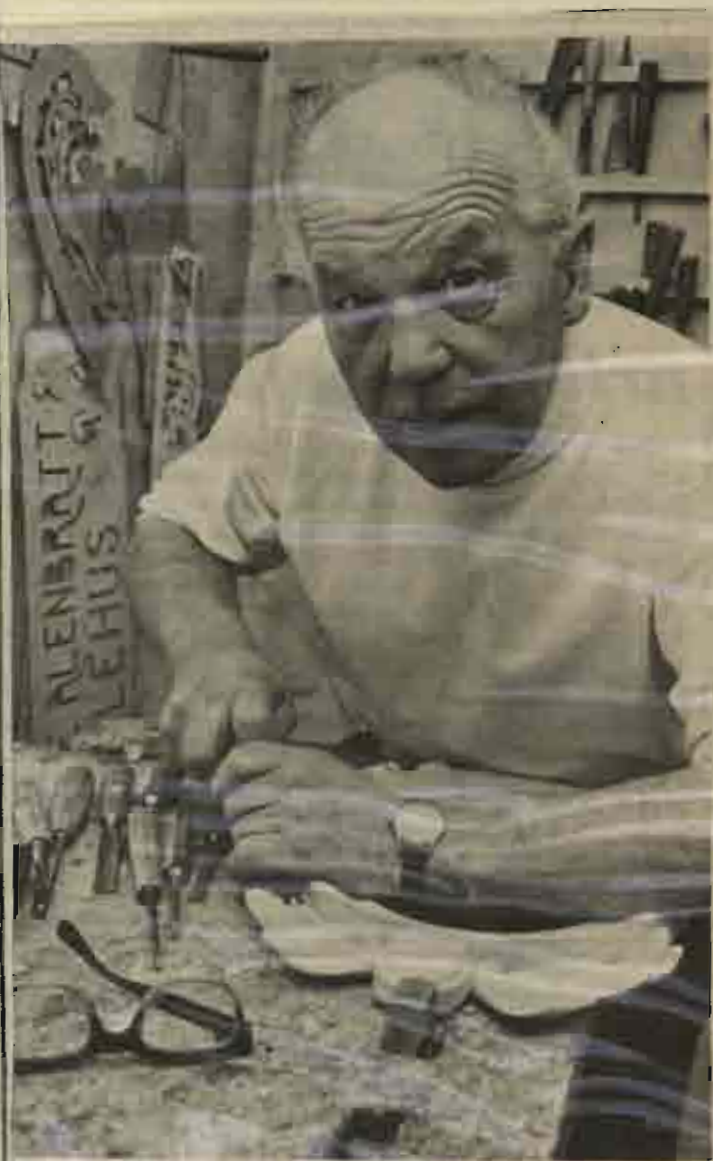

Den siste bildhuggaren i Nyköping, Karl-Erik Grahn, får snart packa ihop både sitt hem och sin verkstad. För "hans" hus, 54-an Brunnsgratan, skall rivras. Det skall bli väg där. Här visar han upp ett par fina arbeten. Att skära en ram till ett rokokou-r tar tre veckor.

VÄND!

Den vackert skurna skylten ovanför utanför det gamla huset är ett fint prov på Karl-Erik Grahns bildhuggarkonst.

Bildhuggare K-E Grahn vid arbetsbänken.

FOLKET — Torsdag 27 mars 1975

Sista bildhuggaren i stan skär spegelram på en vecka

Många som passerar Brunnsgatan 54 i Nyköping, saktar gärna farten. Innanför planket och den gamla porten med sin stora, handsmidda portklinka, skymtar en oas. Ovanför dörren mot gatan en vackert skuren skylt. Givetvis är det bildhuggare K-E Grahn själv som skapat detta förträffliga "visitkort" som ett prov på sin bildhuggarkonst.

Vi träffar "bildhuggare K-E Grahn" själv. Strängt upptagen — han håller på att skära en lampett — men lägger ifrån sej verktyget för en pratstund.

— En sån här spegellampett tar en dag att göra, berättar han. En spegelram tar ungefär en vecka och en rokokoklocka tre veckor. Den här rokokoklockan är en exakt kopia av en klocka som finns på en herrgård i Skåne. Den är skuren i ett stycke. Materialet är lind. Jag föredrar gamla lindalléer på det här viset.

LÄRLING 1927

— Hur blir man bildhuggare. Varför väljer man just det yrket...

— Fursan var bibliotekarie — och första kunden i stans bokhandel, svarar Karl-Erik (K-E). Jag började jobba där som grabb. Men jag tyckte mest om att teckna. En skolkamrat till mej blev bildhuggarlärling på NK. Så jag gick dit och blev också antagen som lärling.

Det var 1927. Lönen var 5,40 i veckan. Och lärlingstiden var fem år.

— Vi fick mest syssla med att göra lyxmöbler. Det sista stora

jobbet vi bildhuggare hade där på NK var till Kreugers palats i Paris. Det levererades massor av vackra möbler dit. Men så sköt han sej ju en kväll — och nån dag efter las jobbet undan. Och allt som inte var färdigt stuvades också undan.

— Efter det fanns det inte avsättning för några lyxmöbler. Det blev serietillverkning i stället. Och vi bildhuggare blev arbetslösa.

— Dom där gamla bildhuggarna — det var yrkesstolta gubbar, dom gick i krage varje dag. Och man fick inte säga du.

ARBETSLÖS

Karl-Erik Grahn berättar livligt och medryckande om svunna tider. Så skrattar han till:

— Själv var jag inte riktigt utlärd när jag blev arbetslös. Men jag hyrde en verkstad och anställde ett par bildhuggare. Sedan skar vi pendyler i många, många år. Och stack emellan med speglar och lampetter.

FÖRSTA KUNDEN

1956 köpte jag dom här gamla

kåkarna. Jag minns den första kunden jag hade här. Hon köpte ett par lampetter. Jag frågade om jag kunde lägga dom i kassen han hade på armen. "Nä, jag ska köpa päron på torget" — svarade hon. "Päron — det kan jag sälja", sa jag. Och så sålde jag för tre kronor päron också.

På vår fråga om bildhuggarskräpet har många representanter i Nyköping, svarar Karl-Erik:

— På NK fick vi gå i kurser om kvällarna. Vi fick syssla med möbelfritning, modellering och avgjutning i gips. Det var en gedigen utbildning dom kostade på oss. Nu finns det inga bildhuggare kvar. Det lönar sej inte att lära upp dom — det blir för dyrt. Vill man ha något gjort inom den här branschen får man snabba sej på.

Men nu ska jag snart bort härifrån. Husen skall rivas. Trafiken ska fram här. Och den omläggningen är väl inte så dum. Men jag får sitta emellan.

— Stan har lovat att hjälpa mej till en annan verkstad. Men nåt likartat finns väl inte. Jag har fäst mej vid dom här gamla kåkarna. Och gården — den är som en oas. Går inte att ersätta med pengar...

Text: Gulli Lindgren Bilder: Alf Raimé

Nu ska hela rasket rivas — NU SKA 54-AN BORT!

Det gäller Brunnsgatan 54 i Nyköping den här gången. Där skall en gata dras. Trafiken måste fram — idyllen får ge vika. Om några år kommer inte många att minnas idyllen bakom staketet, Brunnsgatan 54. Då har den nya gatan blivit en vana. Den underlättar trafiken — och det är väl bra.

Vi bläddrar i gamla papper och försöker följa de gamla husen bakåt i tiden. Inget vet hur gamla de är, men vi hittar ett "Utdrag af Lagfarts Protokoll hos Rådstufan Rätten i Nyköping den 15 Juli 1861". Köpebref inlämnat under anhållan om lagfart.

Får veta att "arfwingarna efter aflidne Härads Domaren Carl Ersson och hans jernväl aflidne son Carl Gustaf Carlsson i Tåå, Nicolai socken, upplåt och försålt den uti Nyköpings stad belägna gården under portnummer 40 uti 2dra kvarteret och 3dje stocken, innehållande Ett tusen Fyra Hundra Sextiofyra kvadrat alnar stadsjord, till Enkan Gustafva Engström vid Berga i Sättersta socken för en öfverenskommen och betingad köpeskilling stor Ett Tusende (1000) Riksdaler Riksmünt".

Enkefru Gustafva Engström fick sin lagfart. Papperet är undertecknat "In fidem" (I trohet) Edward Agren.

GRANSKAD

Samma år lämnade Gustafva Engström in en ritning för tillbyggnad av boningshuset å tomt nr 40. Den blev granskad och befanns utan anmärkning. Dock förordades att Herr Borgmästaren Lindeberg å Hället skulle göra sig förvissad om att stadens Byggnads Ordning inte öfverträdades.

Det var 1861 som huset byggdes till. 1866 byggde man på en våning.

Enkefru Gustafva Engström hade en dotter, Hedvig Augusta, Och Sörmlands Regemente hade en musikfanjunkare, Johan August Kling. Sörmlands Regemente hade sina kaserner i nuvarande Holmgrens färghandel så steget till Capellgatan (nuvarande Brunnsgatan) där Hedvig Augusta Engström bodde, var inte långt.

Johan August och Hedvig Augusta gifte sig förmodligen på 1860-talet. Johan August, som också var fotograf byggde gård-

shuset och använde det som fotoateljé.

GIFTORÄTT

Enligt försäkringsbrev av den 30 september 1869 är fastigheter-na å tomten n:o 40, 2dra kvarteret, 3dje stocken, försäkrade till ett belopp av 4950 riksdaler Riksmünt. Afträdet och Svinhuset till 50 R:dr R:mt. Den 22 april 1881 beviljar Gustafva Engström sin svärson att ta ut två stycken skuldebrev mot säkerhet i hennes gård.

Skuldebrevet är utgivna till Herr Häradskrivaren Axel Helleday. Som valuta har August Kling övertagit arrenderätten till Bondeby boställe.

År 1891 avlider Gustafva Engström och Hedvig Augusta ärver sin mor. August Kling får då giftoärrätt i gården. Men redan 1888 hade August köpt fastigheten n:o 41 i andra kvarteret och 1899 fastigheten n:o 32 och 33 i första kvarteret. Så makarna Klings förmögenhet var nu ganska anseelig. 1902 var det sammanlagda taxeringsvärdet 48 900 kronor.

CENTRALVÄRME

Eftersom makarna var barnlösa blev Hedvig Augusta ensam ägare till alltsammans då August gick bort i juni 1902. Detta skedde, dels genom giftoärrätt och dels genom ett av makarna upprättat inbördes testamente. Testamentet är daterat den 17 mars 1894 och delgavs övriga arvingar i juli och augusti 1902.

Som hjälp och stöd genom åren hade Augusta Kling fröken Anne-Marie Hamström. Till-sammans skötte de om fastigheten med den åran. 1912 ordnades med vatten, avlopp och centralvärme. Ett av Nyköpings första badrum kunde man också finna här. Fotoateljén uthyrdes till fotoateljé ända till 1941 då den ändrades till bostadshus.

I januari 1929 upprättade Augusta Kling ett testamente till förmån för Anne-Marie Hamström.

DONERADE SILVER

Då Augusta gick bort 1942 fick

Anne-Marie inte bara ärva gården utan också allt som var därt. Där fanns Hall-stämplade 1700-tals möbler och gammalt vackert silver. En del av silvret är donerat till museet i Nyköping.

Då nuvarande ägaren, hilduggare Karl-Erik Grön, köpte stället 1956, var bodarna fulla av både gamla ting och gamla kläder. Han har berättat att han greps av något slags städoansien och renade bort allsammens. Något som han sedan ångrade djupt.

Här levde Hedvig Augusta Kling, född Engström, i över 80 år. Först tillsammans med sin mor, Gustafva Engström, sedan med sin make August Kling och till sist med sin vän och allt i allid, Anne-Marie Hamström.

Det gamla huset, Brunnsgatan 54, skall rivas inom kort. Trafiken måste fram här. Huset är 1700-tal, men byggdes till på 1860-talet.

Nu skall de gamla husen, Brunnsgatan 54, rivas inom loppet av några månader. Det gamla stallet inne på gården, där många hästgenerationer stått och mumsat sitt hö, får lämna plats åt den nya trafikleden. En epok, som troligen började någon gång på 1700-talet, är slut.

Det oundvikliga "framåtskridandet" slukar ännu ett stycke gammal kultur...

TEXT: GULLI LINDGREN
BILDER: ALF RALMÉ

Gårdsfastigheten byggdes av musikfanjunkten och fotografen August Kling. Han lät bygga det till fotoateljé. Först 1941 byggdes det om till bostadshus.

Protest mot husrivning i Nyköping

NYKÖPING: I dag lördag arrangeras i Nyköping en protest mot rivningen av huset Brunnsgatan 54. Bl a blir det namnsamling. Det är de boende i kvarteret som tagit initiativ till protesten.

— Vad är det dom håller på med egentligen i kommunen, säger en i opinionsgruppen. Tommy Zettervall. Dem förstör snart hela stan för oss. Gråhns hus, som är en pärla i Nyköpings contrum, ett härligt 1700-talshus med blommor och träd ska bort, och det för att ge plats åt parkeringshus! Vi är minst sagt upprörda över planerna...

Orgeln är ⁴/₉₋₇₅ snart på sin plats

Den orgel som beställdes i september 1971 till Hjortensbergs kyrkan, håller nu på att inmonteras.

Orgelbyggare Walter Thür gjorde ett uppehåll i sitt arbete då FOLKET kom till kyrkan för att beskåda det vackra och imponerande instrumentet.

— Vi har lagt ned mellan 1800 och 2000 arbetstimmar på den här orgeln, berättar han. Vi gör nästan allting själva på orgelverkstaden i Torshälla. Inte manusklavaturen, den kan vi köpa billigare.

— Den här orgeln har 14 stämmor fördelade på två manualer och pedal. Vi bygger efter barockprincipen — fast förfinat och utvecklat.

Priset på en sådan här orgel håller sig omkring 150 000 kronor. Men eftersom den är flyttbar stiger den alltid i värde. Precis som all annan värdefull konst.

— Ungefär två veckor tar det att montera in orgeln, säger Walter Thür. Men då är det inte åtta timmars arbetsdag — utan snarare det dubbla.

Orgeln kommer att invigas i veckoslutet 12—13 april.

Vi hämtar vår inspiration från barocken då vi bygger våra orglar. Det säger orgelbyggare Walter Thür under inmonteringen av Hjortensbergs kyrkans nya orgel.

TISDAG 8 APRIL 1975

Våren som kom av sig

I går var Vår Herre sen med sänghäddningen. Först vid middagstiden riste han sina bolster genom en spricka i molnen — just över Stora Torget i Nyköping. Människobarnen — de hastade bara vidare under uppspädda paraplyer. De trodde visst att det bara var tumvantar som kom dalande från skyn...

Foto: Kenneth Mattson

8/4 Från Solsidan till Mariebergsgården 'Här är bra men för mycket mat'

Livet — en ständig förändring...

Så tänkte vi då vi en solig dag besökte förre fabrikören Ernst Einar 81 på Mariebergsgården i Nyköping.

— Jag flyttade hit den 15 januari, berättar Ernst. Vi hade planerat att komma hit redan i höstas — Astrid och jag. Men Astrid gick bort i julas. Så jag fick flytta hit ensam — och det blev ju inte riktigt detsamma.

— Hemma på Solsidan har vi gått och styrt och ställt i över 40 år. Det är klart att jag längtar hem ibland — men när man inte orkar, då är det bättre så här...

Ernst har ända till helt nyligen innehaft mekanisk verkstad — Einars Finneko. Startade 1921. Bygde sin första bil 1922 i den första verkstan nere vid Forsbron.

— Jag hade några anställda — en man och två, tre pojkar, berättar han. Men flyttade verkstan 1939. Då köpte jag Fläsk-Emmas slakteri och renoverade det så det blev bra. Det är där som Bjuhr har sin bilförsäljning nu. Där höll vi till i elva år. Sen flyttade jag verkstan hem till Solsidan och jobbade ensam.

GÄNGAPPARATER

— Jag gjorde en gängapparat berättar Ernst vidare. Den måste svarvas. Jag kunde sätta ihop 100 gängapparater utan att ändra detaljerna. Dom var lessna att jag inte

Då Ernst Einar med familj flyttade in i villa Solsidan 1922, fanns där en handdriven hiss mellan köket och källaren. Det fanns också ett talrör med tratt som ledde ned i badrummet. Den som badade hade bara att ropa i röret då han ville bli borstad på ryggen.

överlät tillverknigen på någon annan — man jag träffade aldrig nån som våga se på.

— Här på Mariebergsgården är det bra, tycker Ernst. Det kostar 400 kronor i månaden med service. 360 annars. Vill man ha städning kostar det extra. Men jag städar själv.

Ernst har ett trevligt rum med egna möbler och saker. Skrivmaskin, räknemaskin och snurra — än tänker inte

Ernst att bara njuta sitt otium. På väggarna akvaraller med motiv från det gamla Nyköping. Och en bild på den självbyggda bilen från 1922.

— Men det var för svag motor på den, säger han. Den var luftkyld, så den blev för varm i uppförsbackarna. Jag byggde om chassit — och det var dumt, för den var som en gammal hästdroska. Jag har den inte kvar, för det var en som var så väldigt envis och ville köpa den. Man begrep inte bättre då.

30 BRANDBILAR

— Men jag byggde 30 stycken brandbilar också. Den första 1933, tillverkade växelaggregatet och pumppaggregatet. Och fick inte en enda påringning om att något skulle vara fel.

Ernst har inte bara varit fin på finneko. Han har också varit verksam som körledare inom Missionsförbundet. Det var åren 1928 till -38. Och på 40-talet ledde han också KFUM-kören en tid. Slutade för att han tyckte att han började höra sämre. Musiköret hade varit illa i den mekaniska verkstaden.

— Här har jag det bra, säger Ernst igen. Maten är bra, fast det är för många mål och för mycket. Men man

kan säga till om en liten portion — och då får man det. Miljön är trivsamt på alla sätt med gamla, vackra möbler blandat med det nya. Och balkongen — den blir fin i sommar! Man kan ordna med blomlådor. Och då kan man sitta där. Och alla säger "du" till alla. Det tycker jag är bra! Fast visst längtar jag hem...

"Hem" för Ernst Einar är fortfarande villa Solsidan i Östra Bergen. Där har han sitt hjärta, sina minnen och det mesta av sina prylar.

ALLA DE ENSAMMA

Vi säger adjö till Ernst. Läger märke till på vägen ut att de trevliga samlingsrummen ligger tomma. Bakom varje stängd dörr sitter kanske en ensam människa och längtar tillbaka till det som var...

Finns det ingen som kan "bussa ihop" alla de ensamma. Så att de kan vara "ensamma" tillsammans.

Reslig och rakryggad står förre fabrikören Ernst Einar, 81, och vinkar på balkongen. På Solsidan rustas det för fullt. En ny familj flyttar snart in...

Livet — en ständig förändring!

Ernst Einar från Solsidan brötter om tider som varit. På väggen en bild av hans första bil. Den byggde han själv 1922.

4 "Nyköping 36" gladda pensionärer

Stellan Ahlin berättar om filmen han skall visa efter inledningskaffet. Den heter "Nyköping 1936". Från vänster ses Greta Gustavsson, Märta Wiklund och Linnéa Andersson.

I S:t Nicolai församlingshem i Nyköping hade ett 50-tal pensionärer samlats på måndagen. Det var måndagsgruppen inom för-

samlingen som stod för arrangemanget. Efter den obligatoriska kaffetären blev det filmföreläsning.

Stellan Ahlin — platschef på Röda Kvarn i Nyköping har ordnat en kopia på filmen "Nyköping 1936". Ett dokument som måste glädja många gamla Nyköpingsbor. Den visades förr som förespel på biograferna.

Den andra filmen "Hej Skärgård" har han gjort själv. Den skildrar en båtsommar i Skärgården, fågelungar som kläcks ute i yttersta havsbandet — ett bildsvep över skärgården då den är som vackrast.

Sammankomsten avslutades med en andaktsstund ledd av kyrkoherde Sven-Olof Carl-malm.

Kristet Samfund i Järna planerar eget kyrkbygge

Församlingen Kristet Samfund i Järna, som funnits till sedan 1948, skall äntligen få en egen kyrka.

25: E ÅRSMÖTET FÖR TUNABERGS HEMBYGDSVÄNNER

Tunabergs Hembygdsförening har haft årsmöte för tjugofemte gången. Lars och Lena Wellander spelade och sjöng till luta. Därefter övergick man till årsmötesförhandlingar.

Styrelsen blev omvald med Gösta Lundberg som ordförande och Helmer Karlsson som v. ordf. Sekreterare är Verner Broberg och styrelseledamot Olof Fredriksson. Till hedersledamot valdes Verner Brobergs som — liksom Gösta Lundberg — varit medlem sedan 1949.

Det beslöts att den traditionsenliga midsommarfesten skulle återupptas — man har gjort uppehåll några år — och att tidningen "Tunabergsbygden" skall utges för tjugofemte året i rad.

Till sist visade Nils-Erik Hultberg en film, "Strandhugg i Östersjön". Den var inspelad på Gotland och Gotska Sandön och blev en trevlig mötesavslutning.

Från början upplät pastor Karl Engqvist sin våning till gudstjänsterna. När den blev för trång flyttade man till Engholms f.d. biograflokal och därifrån till övervåningen vid Tuna gård. 1950 byggdes en provisorisk kyrka vid Saltå.

Nu har församlingen köpt en stor tomt vid Ångsgatan och om planerna går i lås börjar man bygga den nya kyrkan i höst. Här räknar man med att församlingens alla medlemmar — i dag 200 — skall få plats vid samfundets stora högtider.

Kyrkbygget beräknas kosta omkring 500 000 kronor. Trots att samfundet endast förfogar över 150 000 ser man optimistiskt på den ekonomiska situationen. Man menar att den säkert ska lösa sig.

Enligt stadsplanen var området där kyrkan kommer att uppföras tänkt som parkmark. För att möjliggöra kyrkbygget ändrades stadsplanen. Nu kommer det också att bli fem villatomter i det slopade parkområdet.

Parken kommer nu att anläggas i ett område intill där i stället en tilltänkt bebyggelse slopas.

Vårbild på riktigt

Ungdomarna i Gripenskolan i Nyköping — både flickor och pojkar — har bestämt oss. Hopprensens och vårens tid är inne. Och snöat har det inte gjort på en lång, lång stund. Inte sen i måndags... (Ta i trä!)

Nyköpingsbo länsmästare på blommor

För första gången har ett Sörmlandsmästerskap i blomsterbindning hållits.

Vinnare blev nittonåriga Rune Jonsson, Hjortensbers blomsterhandel.

Rune började arbeta med blommor direkt efter grundskolan för fyra år sedan. Han har gått en kurs i Blomsterskolan i Norrköping. Men den huvudsaklige läromästaren har Runes pappa, Nils Jonsson, varit.

— Det var jättekul att vinna den här tävlingen, säger Rune. Nu får jag åka till Storlien i juni och representera Sörmlands län i svenska mästerskapstävlingen.

Vi håller tummen för Rune. Han har stora chanser att bärga hem en SM-seger till Nyköping.

På de här arrangemangen, en krans och en blomsterbukett, vann Rune Jonsson Sörmlandsmästerskapet i blomsterbindning.

Bråda dagar i Bergsgränd för Anna-Stina Annorlunda

Att vara silversmed är ett både smutsigt och tungt jobb emellanåt. Och ändå — nog lyser kärleken till yrket igenom när Anna-Stina formar och skapar. Allra helst gör hon bruksföremål som skall vara sköna att ta i.

Anna-Stina Silversmed i Nyköping har bråda dagar. Som alltid — eller som nästan alltid. Men hon jobbar lugnt och avspänt med det jobb hon älskar och i den miljö som för henne är den skönaste och mest inspirerande.

— Det här jobbet är ett smutsigt, tungt och ganska maskulint jobb, säger hon. Litet dramatiskt också. Men jag älskar det. Visste från tretton års ålder att silversmed, det ville jag bli — om jag så skulle få tugga på naglarna.

— Det är ett tålamodsjobb också. Femtonusen hammarslag bara för en liten barnmugg. Men det är underbart att se hur föremålet växer fram.

Anna-Stina arbetar efter gamla, obeqväma metoder. Det är så hon vill ha det — vill inte göra det bekvämt på bekostnad av resultatet. Hon arbetar just nu med en skål. Glödvar den med en gaslåga — lägger den sedan i syrabad, upprepar behandlingen flera gånger. Det är så hon

får fram den allra vackraste lustern på föremålet.

ÖDMJUKHET

— Jag är så tacksam att jag får arbeta just så här. Det är det jag vill — vilja är väldigt viktigt för skapandet. Och att jag får vara i de här gamla husen. Min pappa sa alltid att vi måste känna ödmjukhet inför det gamla som varit. Han visade mej gamla, enkla föremål — verktyg, bruksting — nötta och sköna att ta i. Det kanske är detta som kan förklara min passion för gamla föremål.

De gamla husen som Anna-Stina "får vara i" är kulturmärkta sedan början av 60-talet. Det röda, där hon har sin smedja och sitt lilla café, anses av experter vara Nyköpings äldsta trähus. Byggs troligtvis alldeles efter den stora branden 1665. Det gula huset, där Anna-Stina bor med sin familj är från 1790-talet.

JOBBIGT I GAMLA HUS

Husen skulle rivas var det bestämt. Men ödet — och Åke Broman ville Annorlunda. Åke, som byggde sin villa i Stora Bergsgränd år 1960, ömmade för de gamla, döds- märkta husen. Köpte heit resolut in dem. 1965 donerade

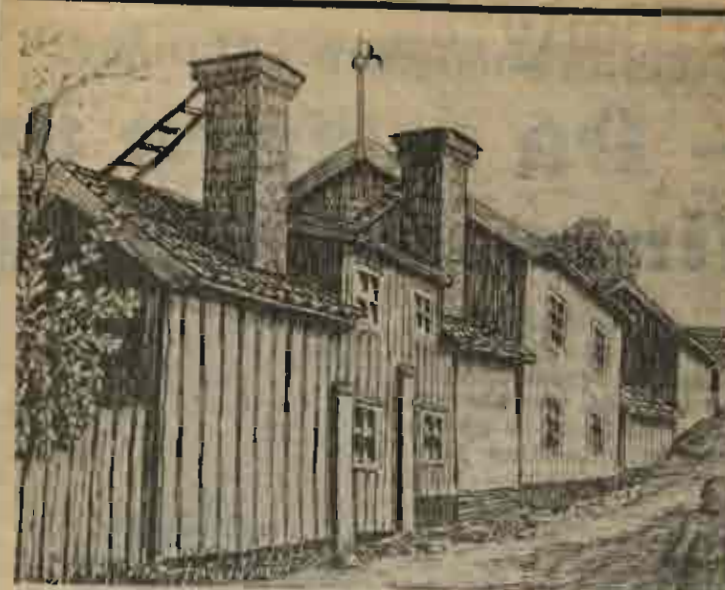
han dem till Nyköpings stad, som pietetsfullt och mycket varligt har restaurerat och återställt dem i det skick vi nu kan se dem. Till glädje för så oändligt många.

— Att bo i ett gammalt hus är jobbigt, säger Anna-Stina. Man måste rätta sej efter huset. Men det gör man gärna för dom gamla vinklarnas och vrånas skull...

Anna-Stina Silversmed-Aberg förbereder just nu inte mindre än tre utställningar. I juni ställer hon ut på Kulturhuset i Stockholm. "Ting och bruksting '75" kommer den utställningen att heta. I november öppnas en utställning i Zürich, där hon också kommer att delta. En tredje utställning är det ännu inte helt klart med — men den blir här i Sverige.

— Jag deltar helst på utställningar med enbart bruksting. Vill inte gärna lägga mina smycken i monter. De skall helst ses på, säger Anna-Stina till sist innan hon sneddar över gården från Silversmedjan till det gula böningshuset och försvinner in genom Sörmlands vackraste dörr...

Text: Gulli Lindgren
Foto: Henneth Mattsson

Huset Stora Bergsgränd nr 1 finns bevarat. Det inrymmer numera ett café, som är öppet på söndagar, silversmedja och en liten bod där man kan köpa roliga smysaker. Nästa hus — nr 3 är borta men ersatt med ett uthus i gammal stil som smälter väl in i miljön.

Här är allt rivet. Bakom och nedanför planket till vänster flyter ån. Där nere vid åkanten låg små brugghus. Dit gick kvinnorna och tvättade.

Det finns en skatt...

— Hus är som människor — bara så annorlunda, skulle man vilja utbrista med en lätt travestering av Anton Tjechov och hans körshustråd.

Gamla människor har mycket att berätta och det har gamla hus också. Gamla människor som vi är vana att se omkring oss är plötsligt borta — och där står vi med vår saknad.

Beträffande gamla hus så försvinner ibland hela kvarter, ibland är det bara ett enstaka hus som ligger inklämt i en bebyggel-

se som ännu inte anses saneringsfärdig.

Ibland har oemlighet rätt huruvida husen skulle rivas eller ej. Det har hänt att man blivit jämliken eniga till sist om att inte riva. Men ett klubbat beslut är ett klubbat beslut — inget att göra åt. Grävskopan måste ha sin gång...

Men för alla dem som sörjer den försvunna staden, finns det en skatt — en källa att ösa ur, att minnas vid...

500 KRONOR

Det kan vi tacka Knut Albert Ludvig Wiholm, född en 5 maj 1873, för. Och den gamle stadsbibliotekarien Axel Gran. Men även ett fullmäktigebeslut som klubbades 1934. Beslutet gällde att 500 kronor skulle anslås till inköp av 234 teckningar och akvareller. Motiven var uteslutande hämtade från Nyköping — det Nyköping som var men inte längre är.

Stadsbibliotekarie Axel Gran var en drivande kraft då det gällde att förvärva bilderna över det gamla Nyköping.

Wiholm var född 1873 i Stockholm. Förutom att han tecknade och målade var han silversmed, cisalör, skulptör och bildhuggare. Han utbildade sig hos Richard Sundell i Stockholm och vid Tekniska skolan.

Det var även omkring sekelskiftet som Knut Albert Ludvig lärde sig med att gå omkring i Nyköping och med stor kärlek och mycken omsorg teckna av den gamla bebyggelsen.

Genom museets försorg finns sedan 1960-talet alla de 234 teckningarna på diabilder. Vem som vill kan gå till museet och beställa foton på de gamla partierna över Nyköping som numera är försvunna — eller som kanske kommer att försvinna snart. Men det finns också bilder på gamla hus som restaurerats och bevarats. Och där kan man jämföra konstnärens teckningar och se hur grundlig och detaljrik han varit.

Men först och främst bör man gå till Stadsbiblioteket och njuta av konstverken i original.

Tack Knut Albert Ludvig Wiholm för den kostbara skatten! Synd bara att din timpenning blev så låg...

GULLI LINDGREN

Här ses Östra torget med Allhelgonakyrkan i bakgrunden. Teckningen är gjord efter 1908. Tornet på kyrkan byggdes det året. Första huset till vänster är huset med handelsboden. Nästa hus är det så kallade Westerbergskas huset som sedan nyttjats som skola. Numera är det bostadshus — ett vackert hus, men behöver restaureras. Det lilla låga huset under trädet är helt rustat och numera bostad åt silversmeden med familj.

Allhelgonakyrkan tecknad av Knut Wiholm före 1908. Man ser att kyrkan ännu inte fått sitt torn.

Det mesta av soporna är förpackat i plastpåsar, som aldrig förintas. I miljövärdens namn bör vi återgå till soppsår av papper.

I en hög på tippen låg "helt" konditori!

Trippen på tippen i mäsariket bland mäsas-skriket är slut. Tack, Åke-Pelle för att du guidade så fint. Men skönt att få klänga ur 19-tonsvinduret...

— Vart tar alla vackra flickor vägen och var kommer alla gamla, fula och så vidare...

Vi vände på frågan — vart tar alla gamla vackra bus vägen och var kommer alla nya, fula och så vidare...

Sedan åkte vi ut till soptippen och där fick vi delvis svar på frågan.

Därute — vräkt i en hög — låg Albins konditori, sedermera Weiders. Det var timmerstockar och murrester i en väldig bråte. Inte alls så inbjudande som det var en gång. En kopp kaffe och en maffig bakelse var det minsta man fikade efter...

En soptipp är en sällsam anblick — och knappast civilisationens välsignelse. Och ändå vore det en välsignad sak om allt som borde ligga där låg där.

KATTEN

Schaktnassorna är på sina håll åtta — tio meter höga, berättade Åke-Pelle som sköter tippen. De bildar stränder till den "sjö" som bildats i hålet som ännu inte hunnit fyllas. Vid strandkanten, bland tomfat, gamla bildäck och diverse mojs bor KATTEN. Katten heter bara Katten. Han har bott där sedan i höstas och tycks trivas. Förmodligen har han följt med någon sopcontainer och sedan blivit kvar i rättledoradot.

Sedan vi spanat efter Katten en stund, bjöd Åke-Pelle helt chevalereskt på åktur i schaktmaskin.

Ack, huru sällsamt att susa

Sista anhalten. Det var länge sen man kunde ta en sprängfika på Weiders konditori. Nu är det hopplöst försent. Här ligger det gamla kulturhuset på Björshults soptipp.

fram i jämnhöjd med skrattnäsarna. Och farten — ja, nog gjorde den minst en och en halv knut — schaktmaskinen!

FÖRLOVAT LAND

Så småningom kom vi till hushållsavfallsavdelningen. De stinna plastpåsar rike — skrattnäsarnas förlovade land.

— Det gick väl an, sa Åke-Pelle, om inte plastpåsar fanns. Vi rakar över — och dom regnar fram igen. Dom försvinner aldrig...

— Nej, vi har läst någonstans att det lär ta tusen år innan en plastpåse förintas.

Vår soptippscieron gjorde en elegant sväng med sitt åkvidunder. Det vickade, slängde och for.

— Den stjälpes väl inte... — Nä, sa Åke-Pelle tryggt. Den väger 10 ton.

— Här gäller det — tänkte vi högt — att inte hamna underst.

HÄR FINNS ALLT

På soptippen finns allt. Då vi kryssade tillbaka förbi badkar, spisar, soffor, pytt-

sar, pottor tänkte vi — här finns allt man behöver för att sätta bo — om prylarna varit användbara.

Kom att tänka på en gång för ett par somrar sedan. Vi besökte tippen för att bli av med skörden efter en vindsröjning. Det var en het dag. Värmen dallrade över området — mäsarna skrek.

Mitt ute på den avplanade delen satt en ung man. Han hade bärgat ett litet runt bord, en vilstol och ett lättstort parasoll. Han dånade. Man fick en vision av playan — och han hade hela playan för sej själv...

Då körde det fram en personbil med last på taket. En man lastade av två gamla sängar, två madrasser, två slafsiga kuddar och två gamla vaddtäckor. Han slängde alltsammans framför fötterna på den avstressade i solstolen.

— Här har du — bäddar får du göra själv...

Vi tyckte att det var roligt!

Reportage: Gulli Lindgren, text: Alf Ralmé, bilder:

Han är Visirs medlem nr 100

Föreningen Visir (Vi som inte röker) i Nyköping har varit verksam i knappt ett halvt år. Den bildades i december i fjol. Starten har dock varit lovande och redan nu kan man bokföra den hundrade medlemmen.

Det blev Thomas Karlsson på Gyllenbjälms väg 4 i Nyköping.

Varför går man då med i en förening som Visir. Vi ställer frågan till Thomas.

— Det är självklart att man vill vara med och kämpa för en bättre miljö. Dessutom tycker jag rökningen är en stor nationalekonomisk fråga.

— Staten har ju hand om all giftförsäljning — utom knarket förstås. Skattepengarna från rökningen skulle egentligen användas till miljöänd. Sedan är det alla sjukdomar rökningen alstrar. De kostar mycket pengar för samhället.

Thomas Karlsson tycker också att rökarna blivit mera hänsynsfulla på senare tid. Man tycker inte längre det är självklart att tänka cigaretten var som helst, säger han.

— Säkert beror detta till en stor del på att Visir gått ut över hela landet med upplysning och propaganda.

Tycker alltså Thomas Karlsson — den hundrade medlemmen av antikotinföreningen Visir i Nyköping.

Thomas Karlsson blev medlem nr 100 i föreningen Visir i Nyköping.

VISIR fick besök av en "som visste vad han talade om"

Då VISIR:s Nyköpingsavdelning senast höll möte i stadsbiblioteket anmälde sig en ny medlem som verkligen vet vad han talar om då han framhåller rökningens skadeverkningar: Rune Jonstam — specialist på invärtes och hjärtsjukdomar.

Under sin tid som läkare har han fått se så mycket av dessa egentligen onödiga folksjukdomar att han själv slutade röka. Det var för fem år sedan.

Sedan dess försöker han att få andra människor att avstå från blosset.

— Det är inte bara hjärt- lung- och kärlsjukdomar som rökningen drar med sig. Vi har också de ständigt ökade allergierna. En allergiker blir kanske testad och får veta att han hon är känslig för hundar, katter, pollen och så vidare. Men en allergiker blir väldigt lätt känslig för andra ämnen också.

Man kan bli tobaksallergiker i ett senare skede. En del kanske känner obehaget och protesterar mot tobaken — men blir nedtystade som glädjedödare. VISIR är en bra talesman för alla dessa, menade Rune Jonstam.

Men vi behöver vara många som protesterar. Medlemsantalet 750 som VISIR satt upp som tänkbart mål till årets slut är lågt tilltaget. Vi skulle kunna bli många fler, menade deltagarna.

Rökproblemet på arbetsplatserna togs också upp. På företag med fler än 50 anställda är skyddskommittéerna skyldiga att ta upp problem av det här slaget. Men på mindre företag görs i regel ingenting. En obekvämt stol går att få utbytt, men skyddsombudet bryr sig mindre om blossande rökare i lunchrummet.

Vid mötet konstaterades också att föreningen vill hjälpa rökare som verkligen vill sluta och dessutom hjälpa icke-rökare att säga ifrån. Att röka har ansetts sällskapligt och legitimt i sällskaplivet så länge nu att "rökarnas rätt" blivit en helig ko. Dock noteras förbättringar för närvarande och ännu bättre ska det bli, menar man.

Historien om ett hus som blev offer för tjuvar och vandaler

År 1947 köpte Stig Netterstedt i Nyköping — numera länsnykterhetsvårdskonsulent i Sörmland — en gammal bergsmansgård "på rot". Det var ett vackert hus — stockarna var lagda på det gamla sättet och drevade med fuktad vitmossa.

Den lilla Bäcksgården och låg några mil norr om Fagersta i Västmanland. Gården monterades ned och fraktades på två stora lastbilar ned till Stockholmstrakten. Transporten skedde nattetid. Det gick inte att frakta de stora lassan genom Stockholm på dagen.

SATTE SJÄLVA UPP GÅRDEN

Må och Stig Netterstedt satte själva upp gården på sin skogstomt i Skogås i Huddinge. Ett par släktingar hjälpte till i arbetet att spela upp stockarna från vägen. Det blev ett trevligt och vackert fritidshus för

familjen Netterstedt och dessutom blev en gammal kulturgård bevarad som ensars skulle ha rivits eller såldats upp.

På senare år har det varit inbrott några gånger. Möbler och annat löst har stulits, bl a en gammal kista. Men försäkringsbolaget Trygg-Hansa ersatte det stulna varje gång.

Minst en gång i månaden har familjen tittat till sitt hus. Alltid oroliga för nya inbrott. Öron var inte obefogad. En gång förre året då de kom dit hade golvet på övervåningen brutits loss och fraktats bort. Det gamla vackra originalgolvet med sina breda tiller var ett begärigt rov.

TÅTA TJUVBESÖK

Tjuvbesöken blev allt tätare i det gamla enligt beläggna huset. Uppbrutna fönsterluckor fick ibland ersättas. Fönstren slogs ut. De gamla vackra dörrarna försvann, liksom allt smide. Till sist hade man

gått lös med yxor på all inredning. Det sista som slogs sönder var de öppna kistorna.

Utanför dörren hade vandaler nätt en ödd. I asken hittades ett litet sotigt föremål. Det var ett hämrat kopparfat som ett av barnen gjort i metallslöjden.

Det var det enda som fanns kvar av ett komplett fritidshus!

Försäkringsbolaget Trygg-Hansa anser sig inte kunna betala ut någon som helst ersättning under motivering att huset sågades till styck. Vem kan tillta till sitt fritidshus att vara ödd en gång i månaden när man inte är bosatt på samma ort?

Stig Netterstedt fick beskedet från Trygg-Hansa strax före jul. Han har givetvis överklagat beslutet.

Den gamla bergsmansgården från första hälften av 1800-talet är helt urblåst — ett offer för tjuvar och vandaler.

ARBETSINTYG

Härmed intygas att Gulli Lindgren, 180922-1201, Högbrunnsvägen 10 Nyköping genomgått arbetsmarknadsutbildning vid tidningen FOLKET:s redaktion i Nyköping under tiden 20/1 till 20/4 1975.

Fru Lindgren har under denna tid deltagit i förekommande arbeten på redaktionen och fått en kort grundläggande utbildning i journalistisk verksamhet.

Hon har under denna tid också egenhändigt skrivit ett antal artiklar och reportage, företrädesvis s.k. lätta reportage. Det kan konstateras att fru Lindgren har lätt att uttrycka sig i skrift samt är noggrann med att inhämta korrekta uppgifter som underlag för sina artiklar. Fru Lindgren kan därför rekommenderas till fortsatt journalistisk utbildning.

Nyköping den 22 maj 1975

TIDNINGEN FOLKET

Nyköping

Eric Östlund

platschef

WE ALBUM
1509 D